

CULTUURRAAD

VOOR DE

NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP

Zitting 19744975

Nr. 11

HANDELINGEN

Vergadering van dinsdag 4 maart 1975

INHOUDSOPGAVE

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Afwezig met kennisgeving, blz. 210

VERSLAG

Indiening, blz. 210

VOORSTELLEN VAN DECREET

Indiening en verzending, blz. 210

BOODSCHAPPEN, blz. 210

MOTIE VAN ORDE

Opheldering over de stand van de bespreking

Spreker: de heer **M. Coppieters**, blz. 210

VRAAG (R.v.O. art. 52) van de heer **M. Bode** tot de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden over het behoud en de bescherming van het roerend kerkelijk kunstbezit, blz. 211

VOORSTEL VAN DECREET van de heer **H. Boel** c.s. betreffende de Raad voor Taaladvies - 94 (1974-1975) - Nrs. 1 tot 4.

Algemene bespreking

Sprekers: de heren **H. Boel**; **A. Laridon**; **Jean Daems**; blz. 212

BELEIDSNOTA INZAKE TOERISME van de heer **J. Chabert**, Minister van Verkeerswezen - 108 (1974-1975) - Nr. 1.

Voortzetting van de bespreking van de **Regeringsmededeling**

Sprekers: de heren **H. Suykerbuyk**; **M. Coppieters**; **Dries Claey**s; **J. van Waterschoot**; blz. 214

VOORSTEL VAN DECREET van de heer **H. Boel** c.s. betreffende de Raad voor Taaladvies - 94 (1974-1975) - Nrs. 1 tot 4.

Artikelsgewijze behandeling

Spreker: de heer **R. Vandezande**; blz. 223

Naamstemming, blz. 224

BELEIDSNOTA INZAKE TOERISME van de heer **J. Chabert**, Minister van Verkeerswezen - 108 (1974-1975) - Nr. 1.

Voortzetting en sluiting van de bespreking over de **Regeringsmededeling**

Sprekers: de heren **H. Adriaensens**; **F. Vandamme**; **J. Van Canneyt**; **J. Chabert**, Minister van Verkeerswezen; **R. Vandezande**; blz. 225

VRAAG OM UITLEG (R.v.O. art. 49) van de heer **M. Vanhaegendoren** tot de Minister van Nederlandse cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden over het standpunt van de Regering inzake de uitbreiding van de bevoegdheid van de **Cultuurraden** en inzake de te treffen algemene maatregelen om de gemeenten financieel in staat te stellen het plaatselijk cultureel werk te **subsidieren**, blz. 236

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

Verdaging van de vraag om uitleg van de heer **G. Monard**, blz. 239

VRAAG OM UITLEG (R.v.O. art. 49) van de heer **C. Van Elsen** tot de Staatssecretaris voor **Streek-economie** en voor **Ruimtelijke Ordening** en **Huisvesting** en tot de Staatssecretaris voor **Leefmilieu** over de bescherming van het natuurgebied de Most te Balen en de houding van de Regering ten opzichte van het verkavelingsverzoek

Sprekers: de heer **C. Van Elsen**, mevrouw **J. Adriaensens**, de heer **L. Dhoore**, blz. 239.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN, blz. 242

VRAGEN (R.v.O. art. 51)

Schriftelijke vragen en antwoorden, blz. 242 ■

VOORZITTER:**De heer J. BASCOUR**

De heren **B. Van Hoorick** en **D. Coens**, Secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

De vergadering wordt geopend om 14.10 uur.

De Voorzitter: Dames en Heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

De Voorzitter: Ik deel aan de Raad mee, dat zijn binnengekomen berichten van verhindering van de leden :

E. Leemans, **M. Olivier**, ziek;

P. De Clercq, **M. De Wulf**, **E. De Facq**, **A. Dupont**, **H. Lahaye**, **A. Vandenabeele**, buitenslands ;

P. Akkermans, **B. Cools**, **P. De Keersmaecker**, **A. Dequae**, **P. De Vlies**, **J. Kickx**, **Bob Maes**, **Nelly Maes**, **L. Niemegeers**, **P. Poortmans**, **H. Schiltz**, **M. Van Herreweghe**, **A. Vlerick**, ambtverplichtingen; **Rik Vandekerckhove**, familieverplichtingen.

VERSLAG**Indiening**

De Voorzitter : Het volgende verslag werd ingediend:

- door de heer **A. Laridon** namens de Commissie voor taalwetgeving en taalbescherming over het voorstel van decreet betreffende de Raad voor Taaladvies — 94 (1974-1975) — nr. 4.

VOORSTELLEN VAN DECREET**Indiening en verzending**

De Voorzitter: De volgende voorstellen van decreet werden ingediend en naar de bevoegde Commissies verzonden :

- Voorstel van decreet van de heer **M. Vanhaegendoren** C.S. houdende oprichting van een filmfonds — 111 (1974-1975) — nr. 1.
Verzonden naar de Commissie voor culturele promotie en het cultureel patrimonium.
- Voorstel van decreet van de heer **M. Vanhaegendoren** C.S. houdende taalregeling in het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn — 112 (1974-1975) — nr. 1.
Verzonden naar de Commissie voor taalwetgeving en taalbescherming.

BOODSCHAPPEN

De Voorzitter: Bij brief van 17 februari 1975 deelt de Voorzitter van de Raad van de Duitse **Cultuur**-gemeenschap mede dat voornoemde Raad ter vergadering van 17 februar 1975 de Duitstalige leden van de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie heeft benoemd.

— **Ter kennisgeving.**

Bij brief van 20 februari 1975 deelt de Voorzitter van de Vlaamse Gewestraad mede dat voornoemde Raad ter vergadering van 6 februari 1975 een met redenen omklede motie betreffende de middelen voor een sociaal grondbeleid in het Vlaamse Gewest heeft aangenomen.

— **Ter kennisgeving.**

MOTIE VAN ORDE**Opheldering over de stand van de bespreking**

De Voorzitter: De heer Coppieters heeft het woord.

De heer M. Coppieters: Mijnheer de Voorzitter, ik vraag het woord in toepassing van artikel 23 van ons Reglement van Orde, over de stand van de besprekingen.

De Voorzitter: U heeft het woord.

De heer M. Coppieters (op het spreekgestoelte): Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, mijnheer de Staatssecretaris, geachte Collega's, mij beroepend op het Reglement wil ik hier vragen stellen in de vorm van een protest over het niet bijeenkomen van de Commissie voor onderwijs. Op haar agenda staan een twintigtal punten, waaronder zeer belangrijke.

Voor de Collega's die het niet mochten weten, deel ik hier mede dat er in de zitting 1974-1975 alleen op 10 december 1974, na vijf maanden **non-activiteit**, een vergadering werd belegd. Op die vergadering werden de bijkredieten voor Nationale Opvoeding goedgekeurd met de belofte dat er een studie zou worden gemaakt van de scherpe opmerkingen van het Rekenhof. Niet alleen kwam er van deze studie niets in huis, maar ondanks de overbelaste agenda wordt de Commissie voor onderwijs nooit samengeroepen, en dat ondanks de herhaalde inspanningen van de Voorzitter van deze hoge vergadering. Ik protesteer ten sterkste tegen deze manier van werken. (*Applaus op de banken van de Volksunie*)

De Voorzitter: Wij nemen akte van dit protest, maar ik zou u toch willen vragen, mijnheer Coppieters, wanneer u zich beroept op artikel 23 van ons Reglement, dat u ons daarvan vooraf in kennis zou stellen.

VRAAG (R.v.O. art. 52) van de heer M. Bode tot de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden over het behoud en de bescherming van het roerend kerkelijk kunstbezit.

De Voorzitter: Dames en Heren, aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Bode tot de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden over het behoud en de bescherming van het roerend kerkelijk kunstbezit. De heer Bode heeft het woord.

De heer M. Bode (op het spreekgestoelte): Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, Dames en Heren, op 19 december 1974 werd door uw toedoen een werkgroep geïnstalleerd die zich zal beijveren voor het behoud, de bescherming en de herwaardering van het roerend kerkelijk kunstbezit. In het „Europees jaar van het bouwkundig erfgoed” dat voor de deur staat, is het goed dat onze aandacht gaat naar de kunstschaten die het interieur van onze monumenten tot leven brengen. In dat perspectief is de beveiliging en de bescherming van het kerkelijk kunstbezit een dwingende opgave. Mogen wij in dat verband uw bijzondere interesse vragen voor een merkwaardig stuk van ons oud patrimonium — „De Madonna met de Proost van Maelbeke” — dat zich eertijds in de **St.-Maartens**-kathedraal te Ieper bevond en dat thans in Europa ronddooit.

Een kroniek vermeldt dat onze grote Jan Van Eyck omstreeks 1440 dit werk geschilderd heeft ter nagedachtenis aan Nikolas II van Maalbeke, proost van het Kapittel van St.-Maarten te Ieper.

Het staat historisch vast dat het prachtige drieliuk in zijn geheel eeuwenlang behoorde tot het historisch kunstbezit van de Ieperse St.-Maartenskathedraal. In de Franse tijd werd het schilderij, dat tot het nationaal bezit behoorde, in het openbaar verkocht en door particulieren aangekocht. Na **heen-en-weer-geleu** werd het schilderij rond 1830 te koop aangeboden in Parijs en in Engeland. In 1902 prijkte het op de tentoonstelling van oude Vlaamse Meesters te Brugge en in 1906 op een gelijkaardige tentoonstelling in de Guilhall te Londen. In 1929 werd de galerij Rochlitz te Berlijn als bezitter vermeld. Omstreeks 1962 dook het wederom op in het kasteel van Warwick in Engeland waar het momenteel nog is opgeborgen.

Mag ik mevrouw de Minister vragen waartoe de opdracht van de werkgroep zich beperkt en of de werkgroep onder meer dit kunststuk van Jan Van Eyck eenmaal naar Vlaanderen en meer bepaald naar Ieper kan laten terugkeren?

Kan er zoals professor Steppe, voorzitter van de werkgroep, het zo goed omschreef, geen actie op touw worden gezet om met de hulp van de Nederlandse cultuurgemeenschap dit unieke stuk aan te kopen?

De Voorzitter: Mevrouw de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden heeft het woord.

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden (**op het spreekgestoelte**): Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik dank de heer Bode voor zijn vraag, die mij de gelegenheid biedt hier voor de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap even de bedoeling die wij hadden met de oprichting van de werkgroep voor het behoud, de bescherming en de herwaardering van het roerend kerkelijk kunstbezit, nader toe te lichten.

Het behoud, de bescherming en de herwaardering van het kerkelijk kunstbezit is een oud zeer. De wet van 7 augustus 1931 voorzag, reeds in een aantal maatregelen ter bescherming van het roerend kunstbezit. Voor het kerkelijk kunstbezit werd het Ministerie van Justitie gelast een inventaris op te stellen. Deze goedbedoelde maatregelen zijn helaas niet uitgevoerd geworden. Wel hebben mijn voorgangers, de heren Wigny en Van Elslande, het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium met de opdracht belast een inventaris te maken per kanton — en er zijn er 222 — van het kunstbezit van de Belgische bedehuizen.

De inventaris van het kerkelijk kunstbezit van verschillende kantons kwam reeds van de pers. Het is onze bedoeling alle **penklare** inventarissen van de Vlaamse kantons bij prioriteit in 1975 uit te geven.

Ik heb even uitgebreid over deze inventaris, omdat ik meen dat dit belangrijk is. Wij moeten eerst weten wat we bezitten, wij moeten eerst weten hoe rijk we zijn, opdat we maatregelen zouden kunnen treffen om het kerkelijk kunstbezit te bewaren, te beschermen en te valoriseren. De werkgroep, die wij hebben opgericht kreeg dan ook de drievoudige opdracht maatregelen uit te werken voor het behoud, de bescherming en de revalorisatie van ons kunstbezit. Ik verwacht dat deze werkgroep, samengesteld uit de leden van de tweede afdeling van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, afgevaardigden van de Minister van Binnenlandse Zaken, Justitie en Openbare Werken, de Vlaamse provincies en bisdommen, mij concrete maatregelen zal voorstellen in verband met het behoud en de bescherming van het kunstbezit, onder meer tegen verval, diefstal enz. en de herwaardering, het opnieuw tot hun recht laten komen van de kerkelijke kunstschaten. Deze drievoudige opdracht van de werkgroep beperkt zich evenwel tot het huidige kerkelijk kunstbezit. De werkgroep heeft naast deze complexe opdracht, niet nog als bijkomende taak het opsporen van het verdwenen kerkelijk kunstbezit.

Dit betekent geenszins dat onze aandacht niet gaat naar deze problemen. Integendeel, mijn voorgangers en ikzelf hebben geen enkele inspanning uit de weg

gegaan om, wanneer de gelegenheid zich voordeed, Vlaamse kunstschaten die door allerlei omstandigheden in het buitenland waren verzeild, terug te verwerven.

Dank zij de medewerking van het departement van Cultuur, en de steden Antwerpen en Brugge konden de jongste vier jaar, twee belangrijke schilderijen, namelijk een „zelfportret” van Rubens en „Sint Lukas portretteert O.-L.-Vrouw” van R. Van der Weyden opnieuw voor de Nederlandse cultuurgemeenschap worden verworven. In verband met het werk „De Madonna met de Proost van Maelbeke” van Jan Van Eyck, waarover de heer Bode het heeft, heb ik de diensten van mijn departement opdracht gegeven, een onderzoek in te stellen naar de authenticiteit van dit werk, en na te gaan of dit werk te koop is. Indien het resultaat van dit onderzoek positief is, zal ik contact opnemen met de verschillende betrokken openbare besturen, om na te gaan of zij bereid zijn samen met het departement van Nederlandse Cultuur de nodige financiële inspanning te leveren, die het opnieuw verwerven door de Nederlandse cultuurgemeenschap, van dit kunstwerk mogelijk moet maken.

(Applaus bij de leden van de meerderheid)

De Voorzitter: Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN DECREET van de heer H. Boel c.s. betreffende de Raad voor Taaladvies — 94 (1974-1975) — nrs. 1 tot 4.

De Voorzitter: Dames en Heren, aan de orde is het voorstel van decreet van de heer Boel betreffende de Raad voor Taaladvies.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Boel heeft het woord.

De heer H. Boel (op het spreekgestoelte): Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, Dames en Heren, bij koninklijk besluit van 26 maart 1971 werd door de Minister Frans Van Mechelen een Raad voor Taaladvies opgericht bij het Ministerie van Nederlandse Cultuur.

Deze Raad heeft als opdracht de Nederlandstalige gemeenschap van advies te dienen in zaken die verband houden met de bevordering van de kennis en het goede gebruik van de Nederlandse taal. Praktisch functioneerde de Raad voor Taaladvies als een raad ten dienste van de burger die advies wenste in te winnen inzake het correcte taalgebruik. Het telefonisch aangevraagde advies werd geregistreerd en vervolgens schriftelijk verstrekt aan betrokkene.

Tijdens de bespreking van het voorstel van decreet in de Commissie bevestigde mevrouw de Minister dat de telefoon bij wijze van spreken vaak gloeiend rood stond door de vele vragen die door particulieren aan de Raad werden gesteld.

Het voorstel van decreet dat ik op 19 november 1974 bij de Cultuurraad indiende, strekt ertoe aan de bestaande Raad voor Taaladvies een steviger juridische basis, een efficiëntere structuur en ruimere bevoegdheden te verlenen. Inderdaad, de oorspronkelijke oprichting van de Raad bij koninklijk besluit, wordt thans bij decreet geregeld. De samenstelling is uitgebreid en degelijk gestructureerd, terwijl naast de vroegere algemene opdracht de Nederlandse cultuurgemeenschap permanent van advies te dienen in zaken die verband houden met de bevordering van de kennis en het goede gebruik van de Nederlandse taal, zal de Raad voortaan ook met de volgende specifieke taken worden belast, namelijk:

1. jaarlijks verslag uitbrengen over zijn werkzaamheden aan de Minister van Nederlandse Cultuur en aan de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap;
2. het vaststellen van de ambtelijke terminologie, die vervolgens door de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap bindend wordt verklaard voor de diensten en instellingen die direct of indirect onder de overheid ressorteren.

De praktische uitvoering van deze laatste taak komt erop neer dat de Raad voor Taaladvies belast wordt met het opstellen van woordenlijsten met ambtelijke terminologie.

Deze woordenlijsten worden vervolgens aan de goedkeuring van de Cultuurraad voorgelegd en eventueel bij decreet bindend verklaard voor de rechtstreeks of onrechtstreeks onder de overheid ressorterende diensten.

Het voorstel van decreet kan dus in feite worden beschouwd als een soort moederdecreet, vermits andere decreten nodig zullen zijn om de door de Raad voor Taaladvies vastgestelde ambtelijke terminologie bindend te verklaren.

Een belangrijke vraag die in de commissie werd gesteld betreft de omschrijving van het begrip „ambtelijke terminologie”.

Na een ruime gedachtenwisseling ter zake was men het ermede eens te stellen dat onder ambtelijke terminologie dient te worden verstaan „het algemeen woordgebruik door de ambtenaren uit de overheidssector gebezigd in de uitoefening van hun functie en waaraan rechtsgevolgen zijn verbonden”. Eveneens werd in de commissie herhaaldelijk uiting gegeven aan de zorg om inzake ambtelijke terminologie een eenvormig taalgebruik tussen Noord en Zuid te waarborgen.

Aanvankelijk heeft men gemeend deze bekommering te kunnen ondervangen door het opnemen in de Raad voor Taaladvies van een lid met raadgevende stem, voorgedragen door de in Nederland ter zake bevoegde Minister.

Dit voorstel kwam evenwel niet in aanmerking omdat terecht werd opgemerkt dat de decreetgever bezwaarlijk een taak kan opleggen aan de bevoegde Nederlandse Minister.

Wel heeft de commissie eenparig en uitdrukkelijk de wens uitgesproken dat de in Nederland ter zake bevoegde Minister eveneens een lid met adviserende stem zou aanwijzen.

Deze aanwijzing is van uitzonderlijk belang, vermits wij met dit voorstel van decreet uiteindelijk toch het invoeren van een officiële terminologie beogen waarbij de noodzakelijke eenvormigheid met de Nederlandse terminologie vanzelfsprekend gewaarborgd moet worden.

Ik dring er dan ook ten zeerste op aan dat mevrouw de Minister ter zake contact zou opnemen met haar collega in Nederland om deze aangelegenheid pragmatisch te regelen.

Tot slot wens ik te onderstrepen, mevrouw de Minister, Dames en Heren, dat door het aannemen van het voorstel van decreet dat heden aan uw goedkeuring wordt onderworpen, de Cultuurraad de eenvormigheid en de rechtszekerheid van de ambtelijke terminologie niet alleen bevordert, maar tevens een einde stelt aan de verwarring van de begrippen die vaak onze wetteksten ontsieren. Hiermede hebben wij ongetwijfeld een belangrijke bijdrage geleverd tot de verhoging van de luister van onze taal. **(Applaus op de banken van de B.S.P. en van de Volksunie)**

De Voorzitter: De heer Laridon heeft het woord.

De heer A. Laridon (op het spreekgestoelte): Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, geachte Collega's, de uiteenzetting van de indiener van het voorstel van decreet zal mijn taak vergemakkelijken. Ik kan dan ook zeer kort zijn.

Een correct taalgebruik, het aanwenden van een juiste en correcte terminologie zijn ongetwijfeld elementen die ten zeerste kunnen bijdragen tot de luister van onze taal, evenals tot het bevorderen van het gebruik en van de kennis van de Nederlandse taal.

Dit decreet is eveneens technisch gezien van groot belang omdat aan de ambtelijke terminologie, dit wil zeggen aan het door de ambtenaren in uitoefening van hun functie gebezigde woordgebruik, verregaande gevolgen kunnen zijn verbonden.

De Commissie voor taalwetgeving en taalbescherming heeft dan ook het voorstel van decreet dat beoogde aan de bestaande Raad voor Taaladvies een stevige juridische basis, een efficiënte structuur en een ruimere bevoegdheid te verlenen, zeer kort besproken tijdens de commissievergaderingen van 28 januari, 18 februari en 27 februari 1975. De bij koninklijk besluit van 26 maart 1971 opgerichte Raad voor Taaladvies functioneerde hoofdzakelijk ten dienste van de burgers die advies wensten in te winnen inzake correct taalgebruik. Het telefonisch aangevraagde advies werd geregistreerd en aan de betrokkenen werd schriftelijk antwoord verstrekt. Het was uiteraard eveneens de bedoeling dat ook ambtenaren uit de verschillende departementen

advies zouden vragen in verband met het gebruik van de ambtelijke terminologie, dit echter zonder bindend karakter.

Het voorstel van decreet van de heer Boel is in die zin interessant dat aan het oorspronkelijke karakter van de Raad voor Taaladvies evenals aan de door deze Raad verstrekte adviezen een officieel karakter wordt verleend. Enkele regeringsamendementen werden ingediend, vooral in verband met de opdrachten van de Raad en met de coördinatie met soortgelijke instellingen in andere departementen. Onder meer wenste de Minister dat de Raad tot opdracht krijgt de ambtelijke terminologie vast te stellen. In dit verband verwijzen wij naar artikel 8 waarin de indiener verduidelijkt dat de Raad zou worden belast met het opstellen van woordenlijsten met ambtelijke terminologie.

Op de vraag van een lid van de commissie of de Raad voor Taaladvies ook bevoegd zou zijn voor de spelling, antwoorde de Minister dat de procedure tot vaststelling van de spelling reeds wettelijk is geregeld en dat dit probleem buiten de bevoegdheid valt van de Raad voor Taaladvies.

Een kleine opmerking in verband met de tekst die ons ter kennis werd gesteld door de heer Vandezande. Waar in artikel 6 staat vermeld : „De Koning bepaalt de vergoeding die aan de leden wordt toegekend” dienen wij te verstaan : „De Koning bepaalt de vergoedingen die aan de leden worden toegekend” omdat het niet alleen reiskosten betreft maar ook verblijfskosten en presentiegeld. Na een grondige artikelsgewijze bespreking werd ten slotte het hele voorstel van decreet eenparig door de commissieleden aangenomen. Ik hoop dan ook dat de Raad met dezelfde unanimitéit dit voorstel van decreet zal willen goedkeuren. **(Applaus op verschillende banken)**

De Voorzitter: De heer Jean Daems heeft het woord.

De heer Jean Daems (op het spreekgestoelte): Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, Dames en Heren, de P.V.V.-fractie zal het voorstel van decreet betreffende de Raad voor Taaladvies goedkeuren. Ze is ervan overtuigd dat door het omzetten van een koninklijk besluit in een decreet de Raad voor Taaladvies heel wat aan prestige zal winnen.

Het invoeren van het principe van het jaarverslag staat daarenboven borg voor een degelijke werking van deze Raad en een optimale verspreiding naar buiten uit.

Maar positief schijnt de verbetering ten opzichte van het koninklijk besluit er vooral in te bestaan dat de Raad niet alleen advies kan verstrekken in zaken die verband houden met de bevordering van de kennis en het goede gebruik van onze taal, maar ook — en dit is uitermate belangrijk — de ambtelijke terminologie kan vastleggen.

Maar afgezien van deze essentiële vooruitgang ten opzichte van het koninklijk besluit kan er misschien

toch nog ergens een schaduwvlek over dit voorstel van decreet blijven hangen. Hiermee bedoel ik de grote kans tot eenvormigheid die in het **regeringsamendement** zat, opdat begrippen zoals „**gewestraad**”! „**bijzonder onderwijs**” en dergelijke uiteindelijk zowel in België als in Nederland eenzelfde inhoud zouden krijgen.

De Commissie heeft het wijselijk geoordeeld het **regeringsamendement** weg te laten dat ertoe strekte een zo groot mogelijke eenvormigheid in de ambtelijke terminologie voor Nederland en België na te streven, om mogelijke constitutionele bezwaren.

Het mogelijke constitutionele bezwaar steunde dus blijkbaar op artikel 68 van de Grondwet, in verband met de prerogatieven van de uitvoerende macht. Met andere woorden de uitvoerende macht zou dus bevoegd blijven voor het voeren van de onderhandelingen met het oog op de voorbereiding en de afsluiting van culturele overeenkomsten.

In dezelfde optiek van een streven naar internationale samenwerking zou ik nog willen zeggen ergens te betreuren dat het **regeringsamendement** in verband met het lid met adviserende stem, voorgedragen door de in Nederland ter zake bevoegde Minister, eveneens werd weggelaten. Ik weet wel dat het niet in onze macht ligt de in Nederland bevoegde Minister met opdrachten te belasten. Daarom was het ook juridisch logisch dat dit **regeringsamendement** werd ingetrokken. Uit het verslag blijkt dat naar de eenparige wens van de Commissie, de in Nederland ter zake bevoegde Minister een lid voor de werkzaamheden van de Raad zou aanduiden.

Ik zou er bij de Minister willen op aandringen opdat zij — indien dit nog niet het geval zou zijn geweest — zo spoedig mogelijk hierover met haar Nederlandse collega dienaangaande in contact zou treden.

Ten slotte zou de vraag kunnen worden gesteld of, gezien de zopas opgedane ervaring in de Commissie, het ogenblik thans niet is aangebroken om werk te maken van de uitvoering van art. 59 bis, §2, 3° van de Grondwet dat luidt als volgt:

„De Cultuurraden regelen, ieder wat hem betreft, bij decreet :

„3° de samenwerking tussen de **cultuurgemeenschappen**, alsook de internationale culturele Samenwerking”.

Willen wij beletten dat het probleem van het verband tussen een fundamentele bepaling van art. 58 bis van de Grondwet en het ongewijzigde artikel 68 van de Grondwet verder blijft bestaan, dan zal een wet, aan te nemen met een bijzondere meerderheid, de vormen van samenwerking op het internationaal vlak moeten vaststellen.

(Applaus op de banken van de meerderheid)

De Voorzitter: Aangezien niemand meer het woord vraagt, verklaar ik de algemene bespreking voor gesloten.

De bespreking van en de stemmingen over de artikelen, alsmede de naamstemming over het gehele voorstel van decreet zullen om 16 uur worden gehouden.

In afwachting daarvan stel ik u voor thans het volgende agendapunt te behandelen, namelijk de voortzetting van de bespreking van de beleidsnota inzake toerisme.

Is de Raad het **daarmede eens?** (**Instemming**)

Aldus is besloten.

BELEIDSNOTA INZAKE TOERISME van de heer J. Chabert, Minister van Verkeerswezen — 108 (1974-1975) — Nr. 1.

Voorzetting van de bespreking van de Regeringsmededeling.

De Voorzitter: Aan de orde is de voortzetting van het debat over de mededeling van de Regering, meer bepaald de beleidsnota inzake toerisme van de heer J. Chabert, Minister van Verkeerswezen.

De heer Suykerbuyk heeft het woord.

De heer H. Suykerbuyk (op het spreekgestoelte):

Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, Dames en Heren, voor veertien dagen heb ik een eerste toeristische uitstap gemaakt naar deze tribune, uitstap die echter vroegtijdig werd afgebroken. Ik vervolg thans mijn betoog, helaas niet in aanwezigheid van de Minister die belast is met het toerisme, maar ik neem aan dat mevrouw de Minister mijn bedenkingen aan haar Collega zal willen overmaken. Ik heb de vorige maal gewezen op het belang dat wij moeten hechten aan de herwaardering van de plaatselijke toeristische diensten en verenigingen voor vreemdelingenverkeer. Ik heb in dit verband een aantal gebieden genoemd die economisch niet zo interessant zijn voor het toerisme maar die wel belangrijk zijn voor de toerist zelf. Daardoor moet juist in die gebieden extra aandacht en bijzondere hulp worden gegeven aan degenen die daar de gewenste promotie van het toerisme willen verzorgen.

Mijnheer de Minister, — ik ben blij dat u is aangekomen —, na deze samenvatting van wat ik in de vorige vergadering heb gezegd, wil ik wijzen op het belang van dergelijke landschappelijke gebieden die misschien eerder interessant zijn voor het **eendags-toerisme** dan voor de toerist die langer blijft.

De Gewestelijke Economische Raad voor Vlaanderen heeft naar aanleiding van de bespreking van de regionale opties voor Vlaanderen in het kader van het Plan 1976-1980 ter zake een advies uitgebracht.

Eenzijds is het mijns inziens nogal schools een onderscheid te willen maken tussen **eendagstoe-**

risme en verblijfstoerisme, maar daaraan stoor ik mij niet al te erg. Maar ik stoor mij meer aan het advies waarin wordt gezegd dat op het stuk van de infrastructuur de gebieden die bestemd zijn voor het eendagstoerisme en voor de recreatie lokaal en provinciaal gefinancierd zouden moeten worden en dat de zogenaamde toeristische infrastructuur — **daarmede** bedoelt men dan de infrastructuur voor die gebieden waar de toeristen langere tijd verblijven — nationaal gesteund zou moeten worden.

Daarmede ben ik helemaal niet eens. Ik vind dat men ook die gebieden waarover ik het heb, nationaal zou moeten steunen, om de eenvoudige reden dat de commerciële en de economische mogelijkheden juist in die gebieden veel geringer zijn dan in bepaalde streken — ik denk bijvoorbeeld aan de kust — waar de rentabiliteit veel hoger ligt.

Men mag stellen dat er in alle landen waardevolle toeristische gebieden zijn, die echter op het stuk van de tewerkstelling weinig opleveren, waar de tertiaire sector niet sterk ontwikkeld is, en die niet veel bijdragen tot het verhogen van het economisch produkt van de streek.

U hebt in uw nota gezegd dat wij de toerist gastvrij en menselijk moeten behandelen en ontvangen. Ik geloof dat voor die toerist de zogenaamde stiltegebieden en waardevolle gebieden belangrijk zijn. Ik vernoem hier nogmaals de Kempen en wil duidelijk stellen niet te willen pleiten voor enkele duizenden hectaren heidegrond maar voor het **Benelux**-middengebied dat zowel voor de urbane zone van Antwerpen tot Brussel, als voor de randstad Holland, als voor het Ruhrgebied een zeer belangrijke betekenis heeft en zo mogelijk nog belangrijker zal worden in de toekomst. Want, als ik spreek over de Kempen dan bedoel ik niet alleen de Antwerpse en Limburgse Kempen maar in aansluiting daarmee heel het gebied van het Nederlandse Noord-Brabant en Nederlandse Limburg. Het is dat immens groot gebied dat oneindig veel mogelijkheden heeft en waarvoor ook nationale steun moet worden gereserveerd.

Dit kan gevolgen hebben, bij voorbeeld op het gebied van de spreiding van het toerisme. Men spreekt veel van de spreiding van het toerisme in de tijd maar men moet ook denken aan de spreiding van het toerisme in de ruimte.

De piek die men heeft tijdens de enkele zomermaanden moet men uiteraard op een andere manier oplossen. Maar de spreiding in de ruimte kan men verwezenlijken door andere gebieden in aanmerking te nemen dan de klassieke die — ik excuseer mij voor het woord — een bijna monotone aandacht krijgen. Ik denk hier aan de kust.

Ook andere gebieden moeten kansen krijgen. Want wij stellen inderdaad vast dat 60% van de overnachtingen gelocaliseerd zijn aan de kust; wanneer we daar enkele tientallen procenten bijvoegen voor de Ardennen — ik ken geen juiste cijfers — dan zien wij dat het toerisme in ons land sterk **gelocali-**

seerd is, daar waar nochtans andere mogelijkheden bestaan.

Ik kom terug tot mijn begin. Op welke manier zult u steun aan plaatselijke toeristische diensten verlenen? Ik **meen** dat u begrepen hebt dat ik een voorrang bepleit voor die gebieden die waardevol zijn voor de toerist maar die, door het ontbreken van commerciële mogelijkheden, onvoldoende uitgerust zijn om aan presentatie, prospectie en propaganda te kunnen doen.

Ik heb ook nog een tweede punt uiteen te zetten in dit betoog. Mijnheer de Minister, in uw nota is er sprake van de splitsing van het Commissariaat-generaal voor Toerisme. Dit ligt in de lijn van de regionalisering en als zodanig is dat een goed punt. Maar ik wil vraagtekens plaatsen bij uw voorstellen de public relations naar het buitenland te laten bestaan in zijn huidige vorm.

De heer J. Chabert, Minister van Verkeerswezen : Dit **ligt** niet in de lijn van de regionalisering maar van de culturalisering.

De heer J. Ramaekers: Als er maar een lijn was.

De heer H. Suykerbuyk: Ik dacht dat de **culturali-**sering een vorm van regionalisering was.

Ik zal trachten, in ieder geval wat dit beleid betreft, Mijnheer Ramaekers, een lijn te trekken en zou toch uw aandacht willen **vragen** voor mijn vraag of het goed is dat de public relations naar het buitenland toe in handen blijven van het Commissariaat-generaal zoals nu het geval is. De redenen van mijn twijfel zijn niet in de eerste plaats van **commu-**nautaire aard maar gewoon argumenten van **efficiëncy**.

Ik ga het met een voorbeeld nader verklaren. De Ardennen zijn van oudsher zeer geliefd bij de Nederlanders. Zij kunnen mijn inziens in Nederland veel beter worden geprospecteerd door een autonome Waalse dienst dan door de eerder kleurloze nationale dienst van het Commissariaat-generaal. Ik geef u met opzet dit voorbeeld opdat u zou willen inzien welk vraagteken ik stel achter de werking van het Nationaal Commissariaat voor de public relations in het buitenland.

Naast de kwestie van de public relations in het buitenland is er een opvatting, die ik heb gevonden bij de lezing van het verslag van onze collega Maes, bij de bespreking van de kredieten voor de sector Verkeerswezen in de Commissie van de Cultuurraad van 11 februari, en waar men sprak over het opzetten van intersectoriële acties naar het buitenland toe.

Ik geloof dat men meer en meer in die richting moet gaan, niet alleen omdat het interessant en efficiënt, maar ook kostenbesparend is. Het heeft geen zin bij voorbeeld in Londen een bureau te hebben van het Commissariaat-generaal voor Toerisme en twee huizen verder een bureau van Sabena. Integendeel met de spoorwegen, met Sabena, met de **pro-**

vincies en allerhande ministeries — en ik denk hier voornamelijk aan het Ministerie van Landbouw — moet een totaalbeeld van ons land en ook van de regio's kunnen opgehangen worden, waarbij de provincies voor de eigen identiteit zouden moeten kunnen zorgen.

Men laat al te veel kansen op dat gebied onbenut. Bij een propaganda-week bij voorbeeld, zoals er zovele zijn georganiseerd in het verleden en hetgeen nog gebeurt door ons Ministerie van Landbouw in Duitsland, in Canada, waar bij voorbeeld het witloof een geweldige goede faam heeft en waar men een week van het witloof organiseert, geloof ik dat het zinnig zou zijn, een dergelijk initiatief volledig te laten uitdeinen tot een propagandistische week, een week bij voorbeeld gewijd aan de Belgische gastronomie, ik zeg zo maar iets. Kortom ik geloof dat er meer coördinatie moet komen, te meer omdat er veel initiatieven worden genomen door de ene dienst, waarvan de andere niet weet dat ze bestaan. Het zou integendeel zo moeten gaan dat men in het buitenland een gans pakket van toeristische mogelijkheden moet kunnen verkopen, dat wil zeggen op dezelfde plaats een ticket voor een vliegreis, een ticket voor de spoorwegen alsook alle mogelijke informatie op toeristisch gebied van dit land, zowel over de toeristische attracties, in het Waalse als in het Vlaamse landsgedeelte.

Sta mij toe, mijnheer de Minister, nogmaals terug te komen op de Kempen. In een studie, die door het Commissariaat-generaal werd gemaakt voor de provincie Antwerpen, heeft men vastgesteld dat er in de Kempen een aantal gunstige factoren aanwezig zijn die de toeristische ontplooiing kunnen bevorderen.

Ik heb u al gesproken over de centrale ligging in die driehoek, gelegen tussen het Roergebied, Antwerpen en de Randstad Holland. Er is daar enerzijds een goede toegang, een belangrijk groenpotentieel, alsmede een aantal elementen voor **openluchttoerisme** en er is anderzijds — en dat vermeldt de studie ook — het belangrijke gebrek — aan toeristische mentaliteit bij de bevolking. Men is zich helaas nog niet bewust van de belangrijke waarde van dit landschap. Bovendien is er eigenlijk geen infrastructuur van enige betekenis, vakantiehuizen en hotels zijn er onvoldoende in aantal, de propaganda voor dit gewest ontbreekt en dit is voornamelijk te wijten aan het feit dat de toeristische diensten onvoldoende financiële mogelijkheden hebben. Vele kastelen en bossen zijn niet toegankelijk, kortom een aantal elementen worden opgesomd in die studie, waarbij wordt gewezen op het feit dat hetgeen in potentie is, nog onvoldoende tot uitdrukking wordt gebracht.

Een aantal mogelijkheden om dit te verhelpen werden opgesomd. Ik ga ze hier niet herhalen, maar zou eenvoudig enkele punten willen onderstrepen die naar mijn oordeel van belang zijn.

Voor fiets- en wandelpaden moet nog heel wat

worden gedaan. Ik weet wel dat deze zaak tot de bevoegdheid van uw collega van Openbare Werken behoort, maar toch zou ik willen wijzen op het feit dat ook uw Collega van Landbouw, in het kader van de ruilverkaveling, ter zake heel wat kan doen.

Tegelijkertijd zou ik willen pleiten voor meer samenwerking met dat Ministerie, vooral omdat bepaalde directies — en ik denk hier aan de directie van Waters en Bossen — sinds enkele jaren een heel andere en veel betere visie hebben op het **landbouw**-landschap en het bosbestand, dan voorheen het geval was. Waar zij vroeger het bosbestand als iets economisch aanzagen, voeren zij thans op dat gebied een heel andere politiek en zijn zij zich ervan bewust geworden dat onze bossen van groot belang zijn voor de recreatie en voor het toerisme. Een samenwerking met deze diensten dringt zich mijns inziens ten eerste op.

Daaraan zou ik willen toevoegen dat de **vakantie**-verblijven op de boerderij, die ook in andere delen van ons land belangstelling wekken, zeker voor de Kempen heel wat mogelijkheden inhouden.

In uw nota verklaart u het sociale en jeugdtoerisme te willen bevorderen. Ik juich dit natuurlijk toe maar, daar het tamelijk grote uitgaven vergt en het geld uiteraard voor dergelijke nieuwe infrastructuur slechts met „mondjesmaat” zal kunnen aangewend worden, ben ik ervan overtuigd dat dit heel wat voeten in de aarde zal hebben, vooraleer het zover is.

Ik lees in uw nota dat u de jeugdhoeven zodanig wil inrichten dat zij ook buiten de zomerperiode, gebruikt kunnen worden. Laat mij toe dat even om te keren en het tegenovergestelde zeggen. Het geldt niet alleen voor de Kempen maar eveneens voor vele streken in ons land.

Verscheidene onderwijsinstellingen met **internaat**-afdelingen staan gedurende de zomermaanden leeg. Ik ken verschillende van deze instellingen, waarvan sommigen midden in de bossen prachtig gelegen zijn. Gebruik een kleine subsidieprikkels in plaats van nieuwe huizen op te richten. U zou tijdens de zomermaanden deze instellingen, die toch leeg staan, op een goedkope manier kunnen gebruiken voor **jeugd**-en sociaal toerisme.

Hetgeen ik hier zeg is trouwens een algemene opmerking, die te maken heeft met het polyvalent gebruik van onze overheidsgebouwen, maar ik wil dit toch met nadruk aan uw aandacht onderwerpen. Men kan wel grote plannen opmaken en nieuwe instellingen oprichten, maar ik ben ervan overtuigd dat met mijn voorstel een aantal van deze instellingen bereid gevonden zullen worden om de nodige accommodatie aan te brengen om, tijdens de zomermaanden, hun lokalen ter beschikking van het jeugdtoerisme te stellen. Ik geloof dat dit heel wat praktischer zou zijn dan een heel **infrastructuur**-programma voor te leggen, waarvan u weet dat het heel lang zal duren alvorens het is afgewerkt.

Ik wil eveneens pleiten voor een actieve politiek op

het gebied van het openstellen en het voorzien van de nodige accommodatie van onze bossen. Daarmee bedoel ik niet alleen de bossen onder staatsbeheer maar ook die onder beheer van de gemeentebesturen. Inzake de bossen onder staatsbeheer, heb ik u reeds gezegd dat het beleid van Waters en Bossen van het Ministerie grondig werd gewijzigd, dat het haast op een enthousiaste wijze aan deze openstelling meedoet. Bij heel wat gemeentebesturen is het nog niet zover. Daarvoor is trouwens een verklaring te vinden. De dagtoerist geniet van de bossen, maar voor de gemeentebesturen brengt dat soort toerisme weinig baat. Integendeel, door het wegvallen van allerhande mogelijkheden — ik denk hierbij bij voorbeeld aan jachtverpachtingen — zijn er minder ontvangsten. Zo is het dan wel duidelijk dat een aantal gemeentebesturen in die richting niet veel zien. Daarom meen ik dat die gemeenten, die niettemin hun toeristische taak willen vervullen door hun bossen voor het publiek open te stellen, niet alleen uw lof maar ook uw financiële steun zullen verdienen.

Inderdaad, deze gemeenten hebben aan hetgeen zich op het gebied van toerisme en recreatie op hun grondgebied afspeelt, geen enkel voordeel. Integendeel vloeien voor hen daaruit een aantal onkosten voort. Het is zo dat heel wat gemeenten — en ik denk hier aan woongemeenten, aan handelscentra — een aantal aanknopingscriteria vinden bij voorbeeld bij het Gemeentefonds. Dit is hoegenaamd niet het geval voor toeristische gemeenten. Bij mijn weten heeft het Ministerie van Binnenlandse Zaken nog nooit aan een toeristische gemeente enige tegemoetkoming uit het hulpfonds gegeven. Het ligt dan ook voor de hand dat vele gemeentebesturen bij het maken van plannen voor toeristische infrastructuur, werkelijk bang zijn voor de kosten en zeker wanneer steun en subsidies voor hen een droombeeld blijven.

Ik wens ook te verwijzen naar het feit dat men aan heel wat mensen in dit land een dienst zou kunnen bewijzen door van de sneeuwklassen, die veel geld kosten en waarvan ik persoonlijk voor veel leerlingen het nut betwijfel, te heroriënteren en over te schakelen naar kempenklassen, kustklassen en ardenneklassen. Ik stel inderdaad vast dat in ons land een aantal streken, minder ver afgelegen dan de streken waarheen men zich thans begeeft, voor de gezondheid van de kinderen — en dat is toch de bedoeling — even goed zijn. Deze nabijgelegen streken zouden dan nog het voordeel bieden dat alles veel goedkoper uitvalt.

Indien men de Kempen als toeristisch pakket wil presenteren, samen met de Nederlandse Kempen, is een Beneluxoverleg nodig. Dit overleg kan uiteraard slechts voor een gedeelte door de plaatselijke besturen en de plaatselijke toeristische diensten gebeuren. Overleg op het niveau van de verschillende departementen is noodzakelijk. Ik geef u maar één voorbeeld : op gebied van de **kampeer-**

terreinen wordt in de provincie Antwerpen een totaal andere politiek gevoerd dan in de Nederlandse provincie Noord-Brabant. Wij stellen vast dat, in het Nederlandse gedeelte, de kampeerterreinen als paddestoelen uit de grond rijzen. Dit heeft natuurlijk te maken met de daar genomen planologische opties. Daarentegen hebben wij in de Kempen veel te weinig kampeerterreinen. De studie van het Commissariaat-generaal wijst ten andere op dit feit, maar niettemin liggen de opties vervat in het **gewestplan Turnhout** — gewestplan dat het gebied bestrijkt waarover ik het heb — heel anders, met het gevolg dat er geen samenhang bestaat op het gebied van de inplanting van kampeerterreinen.

Dergelijke zaken moeten met op lokaal vlak worden besproken. Zij moeten op ministerieel **Benelux**-niveau worden behandeld.

Mijnheer de Minister, mag ik u vragen dit probleem eens grondig te onderzoeken en het bij een eerstvolgende gelegenheid aanhangig te maken bij de geregeld terugkerende Benelux-contacten?

Mijnheer de Minister, ik ben de mening toegedaan dat de moeilijkheid om een degelijk toeristisch beleid te voeren gelegen is in het feit dat al te veel departementen bij het toerisme zijn betrokken. Wanneer ik voor coördinatie pleit, zeg ik niets verkeerd en juicht iedereen mij toe, want iemand die coördinatie aanbeveelt heeft nooit ongelijk. Doch dat is de reden niet waarom ik het doe. Wel wens ik te vragen ervoor te zorgen dat het toerisme ook bij de andere departementen als een ernstige zaak wordt aangezien.

Ik heb de indruk dat een aantal van uw collega's daarvan nog niet volledig is overtuigd. Ik geef enkele voorbeelden.

De financiële tegemoetkomingen vanwege het Ministerie van Middenstand zijn niet zo gunstig voor de hotelsector, althans toch niet voor de Kempen. Dit blijkt uit de cijfers van een voor de provincie Antwerpen gemaakte studie. Uit die studie kan worden afgeleid dat het aantal tegemoetkomingen zeker geen wezenlijke stimulans voor het hotelbedrijf heeft betekend.

De vraag mag worden gesteld of de specifieke problemen die zich stellen voor het hotelbedrijf in de Kempen wel voldoende kunnen worden opgevangen met het huidige stelsel van subsidiëring, van **rente**-subsiëring, zoals dit thans bestaat in het Ministerie van Middenstand.

Ik heb reeds gezegd dat ook uw Collega van Binnenlandse Zaken — die toch de zorg heeft over het Gemeentefonds — eigenlijk niet zoveel over heeft voor de toeristische gemeenten, gelet op het aantal aanknopingscriteria bedoeld voor de verschillende soorten gemeenten, met name gemeenten met handelscentra, industriegemeenten en **woongemeenten**; zij alle hebben voordeel uit dit **Gemeentefonds**.

Ik ben dus van oordeel dat ook dit punt onder uw aandacht moet worden gebracht. Daarbij ben ik er

mij van bewust dat de hervorming van het Gemeente fonds niet alleen zeer belangrijk is maar ook een zeer moeilijke zaak en dat men uiteraard geen rekening kan houden met alle elementen.

Ik stel toch vast dat het Hulpfonds, — dat eigenlijk een correctief is om die gemeenten die onvoldoende aan bod komen in het kader van de bestaande criteria te helpen — nog nooit voor de toeristische gemeenten een aanvullende bijdrage heeft uitgetrokken.

De infrastructuur van het toerisme behoort voor een groot deel tot de bevoegdheid van uw collega van Openbare Werken. Wat dáár uitgetrokken wordt, bij voorbeeld voor fietspaden, zou ik willen betitelen als „de frank in het missiebusje”. Dát is zeer pover. Ik wil er echter wel in alle objectiviteit aan toevoegen dat, voor wat het Vlaamse land betreft, juist in de Kempen belangrijke projecten in uitvoering zijn. Van die schamele frank is dan toch een belangrijk gedeelte voor de Kempen bestemd.

Mijnheer de Minister, u zult verscheidene collega's moeten overtuigen. Maar als er één departement is waar u invloed hebt dan is het zeker dat van Verkeerswezen.

Ik zou in dit verband geen lange tirade willen houden over de mogelijkheden die de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen heeft en die zij, mijns inziens, onvoldoende gebruikt.

Ik wil maar één zeer concrete vraag stellen — en ik stel ze u omdat zij afkomstig is van een aantal verenigingen voor vreemdelingenverkeer.

Kunt u niet, in navolging van de Deutsche Bundesbahn, de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen ertoe aanzetten dat zij zou overgaan tot de aankoop van enkele duizenden fietsen? Dat zou niet zo zwaar wegen op de begroting van deze maatschappij. Men zou die fietsen — zoals men in Duitsland met succes heeft gedaan — kunnen stallen op plaatsen van waaruit aan fietstoerisme kan worden gedaan. Op die manier maakt u ongetwijfeld het openbaar vervoer sympathiek. De „accommodatie” die u daardoor verleent is relatief goedkoop. Tenslotte zorgt u ervoor dat men op een gezonde manier aan toerisme kan doen. Het is een kleine suggestie die weinig geld zal kosten indien men het realiseert, maar die onmiddellijk succes zal hebben. Mijnheer de Minister, ik wil u dus vragen dit niet alleen te overwegen maar er ook iets voor te doen. Ten slotte besef ik terdege dat het toerisme een moeilijke materie is. Het is zeer conjunctuurgevoelig en zeer evolutief.

Ik zou echter in verband met uw nota een kritische bedenking willen maken : het uitgangspunt van uw nota lag — als ik het goed begrepen heb — volledig op het economische, financiële plan. U hebt gesproken over de betalingsbalans, de tewerkstelling en over de mogelijkheden in de tertiaire sector en laten wij mekaar niet verkeerd verstaan — dit is zeer belangrijk. Ik wil niet dat men mij iets zou in de

schoenen schuiven dat ik niet gezegd heb. Ik herhaal dus, het is zeer belangrijk dat men via toerisme aan tewerkstelling doet; dat in de tertiaire sector de kansen en de mogelijkheden een uitbreiding krijgen; het is belangrijk voor de betalingsbalans, maar ik meen dat het verkeerd is het toerisme uitsluitend vanuit het economisch standpunt te bekijken.

Ik hoop dat, wanneer de Regering — zoals u hebt aangekondigd — in het kader van het Plan 1976-1980 voor 10 miljard investeringen voorziet in de toeristische sector, deze niet alleen aangewend zullen worden om het toerisme vanuit het economische standpunt te dienen.

Ik geloof, ondanks alles wat ik heb gezegd, dat het toerisme nog steeds in de eerste plaats bestemd is voor de toerist, de gebruiker. Deze laatste heeft het toerisme meer en meer nodig. Het is eigenlijk in de huidige context een vorm van volksgezondheid, in de brede kader van de vrijetijdsbesteding, een zaak die ver uitsteekt boven het specifiek economische. Toerisme is meer dan een van onze vele bedrijfssectoren.

Ik dacht dat ik daarmee enige kritiek mocht leveren op uw nota omdat dit onvoldoende werd onderstreept, nochtans hoop ik dat u met deze dimensie van het toerisme zult willen rekening houden.

(Applaus op de banken van de meerderheid)

De Voorzitter: De heer Coppieters heeft het woord.

De heer M. Coppieters (op het spreekgestoelte) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte Collega's, er bestaat ontegensprekelijk een innig verband tussen toerisme aan de ene en monumentenzorg aan de andere kant.

Wij hebben bij de aanvang van deze vergadering nog een beklemmende mondelinge vraag gehoord over het lot dat sommige onzer kunstwerken is beschoren.

Ik lees in uw beleidsnota, mijnheer de Minister, op bladzijde 5 : „Toerisme kan en moet mijns inziens ook de culturele begeleiding van de vakantiegangers verzorgen. Zijn structuur en organisatie moet daarop worden afgestemd. Ik zal er mij in ieder geval voor inspannen om het toerisme ook een culturele dimensie te geven, opdat het voor de mens aantrekkelijker en meer verrijkend zou worden.”

Ik zeg: mooi zo. In 1975, plechtig uitgeroepen tot Europees Jaar van het Bouwkundig Erfgoed, moeten wij helaas de vaststelling onderschrijven, dat wij in 20 jaar vrede meer vernield hebben dan tijdens de twee wereldoorlogen samen.

De monumentenzorg is, van de ene kant, één van de belangrijkste problemen op het gebied van de ruimtelijke ordening, maar het is, van de andere kant, een grote troef voor een aantrekkelijk en verrijkend toerisme, zoals de Minister het blijkbaar wenst.

Over het spanningsveld tussen de rehabilitatie van het oude leefmilieu en een efficiënte ruimtelijke

ordering werd reeds veel geschreven. Vele congressen en colloquia werden aan deze thematiek gewijd. Een zeer bondig overzicht over de **stadskern-revalorisatie** in het buitenland — wat dan de oude steden betreft — vinden wij in het Dosfelddocument nr. 13, dat zopas is verschenen. Vooral **Groot-Brittannië**, Nederland en Frankrijk hebben ons wat te leren. Telkens valt hierbij, mijnheer de Minister, een sterk regeringsbeleid op dat zich uit enerzijds, in monumentenwetten en, anderzijds, in verhoogde kredieten en daarnaast — en dat ontbreekt bij ons helemaal — bloeiende particuliere „stichtingen”. Ik kan bij wijze van voorbeeld niet genoeg herhalen dat ingevolge de monumentenwet van 1961 er thans in Nederland meer dan 40 000 panden zijn beschermd, tegenover ongeveer 2 000 in België, waarvan slechts een honderdtal huizen. Jaarlijks worden in Nederland minstens 500 gebouwen gerestaureerd.

In Frankrijk zijn 50 stadskernen beschermd die op staatskosten worden gerestaureerd, dank zij de wet-Malraux.

De Britse regering verhoogde in 1973 zeer gevoelig de kredieten voor het herstellen van de oude stadskernen en richtte op eigen kosten een studie- en documentatiecentrum op.

Laat ik het bij deze voorbeelden houden. Ze liggen alle op regeringsvlak. Toch lijkt er ook bij ons enige verandering te bespeuren. Wellicht mogen we speciale inspanningen verwachten, in het kader van het Europees Jaar van het Bouwkundig Erfgoed en de onverholen koninklijke belangstelling, die de Regering en alle openbare besturen eindelijk tot meer deskundige zorg aanzetten. De hoogste tijd, want ons land sloeg tot op heden geen al te schitterend figuur!

Naar aanleiding van de installatie van het Nationaal Comité van het Europees Jaar werd aan de gemeenten gevraagd **een** verantwoordelijke ambtenaar voor monumentenzorg aan te wijzen en een werkgroep monumentenzorg op te richten.

Is het waar, mijnheer de Minister dat tot op heden slechts een driehonderdtal gemeenten hierop hebben gereageerd?

200 000 folders werden door dat comité verspreid met een kaart die de basis, de bevolking zelf, mocht invullen: „Welk gebouw wil je in jouw omgeving als monument doen beschermen?” Deze kaart moest dan aan de gemeentebesturen worden bezorgd. Geruchten doen de ronde dat deze kaarten massaal zouden terechtgekomen zijn in de gemeentelijke vuilnisemmers.

Er was nochtans stof genoeg. In Vlaanderen zijn ongeveer 1 400 gebouwen wettelijk beschermd. Ter vergelijking, mijnheer de Minister, alleen in Amsterdam zijn er dat 6 000.

Procentueel zou de verdeling er als volgt uitzien — ik geef het met een zeker voorbehoud: kerken 55 %, woonhuizen 15 %, kloostergebouwen 9 %, kastelen 4 %, hoeven 3 %, andere 7 %.

Ik moge dan ook stellen dat het de hoogste tijd is dat een doortastend beleid wordt gevoerd door de Ministers van Nederlandse Cultuur, Verkeerswezen en Openbare Werken en dat met bekwame spoed van de gemeentebesturen een volledig dossier zou geëist worden inzake monumentenzorg.

Rijkelijk en aantrekkelijk moet ook de plaats van de musea zijn in het cultureel toerisme. Wij hebben heel wat aan te merken op het pedagogische en didactisch uitzicht van de meeste onzer musea en het zou wel vruchtbaar zijn eens in het buitenland te gaan kijken hoe musea er in deze tijd moeten uitzien. Maar daar heb ik het nu niet over. Zelfs het patrimonium dat in de musea wordt bewaard, wordt vaak onvoldoende beschermd. Plaatsgebrek, personeels- en geldgebrek leiden tot ongezonde toestanden. Waardevolle voorwerpen gaan verloren of verhuizen naar het buitenland. Moge ik er u op wijzen dat het archiefwezen kampt met dezelfde moeilijkheden. Ook archieven zijn cultureel aantrekkelijk en ook dat wordt in het buitenland bewezen.

Is de Regering bereid een enquête bij de gemeentebesturen in te stellen of opnieuw op te nemen inzake monumentenzorg, musea en archief? Het inheems cultureel sociaal toerisme zal daar over betrekkelijk korte tijd zeer wel bij varen. Ik vraag u dan ook welke kredieten u hiervoor zal willen inschrijven.

Nog een paar beschouwingen over het **Commissariaat-generaal** voor Toerisme.

Ik dring er nogmaals op aan dat België zijn ware gelaat in het buitenland zou tonen. Dat is een land met twee grote en een kleine cultuurgemeenschap. Dat gezicht moet in het buitenland worden getoond. Daaraan schonk het Commissariaat-generaal voor Toerisme totnogtoe te weinig aandacht. Het is onaanvaardbaar dat op dit ogenblik nog de Dienst public relations bij dat Commissariaat-generaal voor Toerisme overwegend in handen is gebleven van Franstalige ambtenaren, wat er ons, gezien de mentaliteit die wij in dit land kennen — ik hoef Schaarbeek wel niet te vernoemen — er ten sterkste aan doet twifelen of zulke dienst voor public relations de luister van de Dietse cultuur in het buitenland wel voldoende aan zijn trekken zal laten komen. (**Applaus op de banken van de Volksunie**)

De Voorzitter: De heer Claeys heeft het woord.

De heer Dries Claeys (op het spreekgestoelte): Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, Dames en Heren, wij kunnen niet anders dan de Minister van Verkeerswezen danken voor de beleidsnota over het toerisme die hij ons ter beschikking heeft gesteld en waardoor zoals nooit voorheen, het toerisme in deze Cultuurraad aan bod is gekomen.

Bij het overlopen van deze nota kunnen wij ons op verschillende standpunten plaatsen om het toerisme te **bekij**ken.

Allereerst wens ik het economisch belang van het toerisme onder ogen te nemen. Het toerisme als sector van de economische bedrijvigheid moet dan worden gezien als factor van inkomsten en uitgaven, als bedrijfstak met zeer belangrijke tewerkstelling, als element in de vorming van ons bruto nationaal produkt, als dienstensector die een belangrijke terugslag heeft op de tekorten of de overschotten van onze betalingsbalans.

De nota van Minister Chabert heeft dit alles voldoende aangetoond. Er wordt gezegd dat 105 000 personen rechtstreeks hun inkomsten uit het toerisme halen. Breder genomen mag zelfs worden gezegd dat één Belg op acht werkt voor het toerisme, wat ik wel een beetje overdreven vind.

Dit alles is vanzelfsprekend positief wanneer wij de zaak bekijken uit het oogpunt van het economisch belang.

Negatief in de nota is wel het deficit op onze betalingsbalans inzake reisverkeer in 1973. Volgens de Nationale Bank is dat 26 miljard inkomende betalingen en 41 miljard uitgaande betalingen, hetzij een deficit van 15 miljard.

Dit deficit op onze handelsbalans met toeristische inslag is niet nieuw, het is eerder traditioneel. Opvallend is wel dat dit tekort sneller groeit dan de aangroei van ons bruto nationaal produkt.

Willen wij de afstand tussen inkomende **toeristen**-deviezen en uitgaande deviezen inkrimpen — dat lijkt mij op dit ogenblik een absolute monetaire noodzakelijkheid — dan moeten wij werken op twee fronten :

Wij moeten :

- meer inspanningen doen om een stuk terug te winnen van onze eigen Belgische Toeristische uitgaven ;
- doelmatiger akties voeren en gecoördineerde inspanningen doen om het buitenlands toerisme aan te trekken en het verblijf te verhogen. Ons land, wat het heeft en wat het tonen kan, beter verkopen in het buitenland.

Het economisch belang van de toeristische nijverheid is niet voor iedere streek van ons land even groot. Voor de kuststreek is het de allereerste nijverheid. De weerslag van het toerisme op het sociaal-economisch leven van de kuststreek is overduidelijk voor elkeen.

Het inkomenspeil van de kuststreek ligt daardoor iets hoger dan het Rijksgemiddelde.

Heel de beroepsstructuur draagt duidelijk de stempel van een dienstverleningseconomie. Ook de algemene werkgelegenheid wordt door het toerisme bevorderd. Als zodanig speelt dit toerisme voor de kuststreek dan ook de rol van stuwend element in de streekeconomie.

Ten tweede, het sociaal belang van het toerisme.

Ik moet hier geen volledige en grondige toelichting over geven. Met de vrije tijd neemt ook nog steeds het aantal gevallen van zenuwziekten en overspanning toe. De behoefte aan rust en bezinning ingevolge het steeds hoger arbeidsritme wordt evenwel in de toeristische sector nog onvoldoende beantwoord.

Al te veel mensen komen moe en afgemat terug uit hun vakantie. Ook daar zijn ze niet tot rust en bezinning geraakt. Daarom zou het **Commissariaat**-generaal voor Toerisme, niet alleen aan de kwantiteit van onze toeristische sector, maar ook aan de kwaliteit ervan veel meer aandacht moeten besteden, zowel wat de logeermogelijkheden betreft als ook wat de inhoud van het toeristisch verblijf zelf kan verrijken of verinnigen.

Aansluitend bij wat de heer Suykerbuyk reeds zegde kunnen wij in dat kader dan zien: een verdere en bredere popularisering van de toeristische routes voor autotochten, waar niet wordt gejaagd maar rustig per auto gereden en van de toeristische routes voor fiets- en voor wandeltochten.

De rust van het landelijk leven. De schoonheid van landelijke gebieden. De frisheid die van vele van onze Westvlaamse en andere gewesten uitstraalt kan slechts weldoende gevolgen hebben.

Ik dacht West-Vlaanderen enigszins te kennen omdat ik er 14 jaar lang in alle gewesten gezeten had. Ik heb eens een boekje gekocht van **Julien Van Remoortere**, die bepaalde toeristische routes beschreef en ik heb er een paar daarvan gevolgd. Het werden verrassende en uiterst aangename tochten, ik moet het eerlijk toegeven.

De heer Babylon: Dat is juist!

De heer D. Claeys: Dit kan een aanwijzing zijn voor de wijze waarop het Commissariaat-generaal voor Toerisme meer inhoud kan geven en meer tips voor het toeristisch verblijf.

Indien men van het gejaagde arbeidsleven weg wil en in een gejaagde toeristische bedrijvigheid terechtkomt, is het vakantieverblijf weinig zinvol.

Waarom zou men dan niet grotere inspanningen doen om het gebruik van oude hoeven voor toeristisch verblijf aan te moedigen? En zouden kloosters en abdijen geen weldoende invloed hebben op afgejakkerde mensen?

De abdijen werden enorm bezocht dank zij de actie van het Commissariaat-generaal voor Toerisme dat in haar programma had voorzien in één of meer open bezoekdagen.

Zouden wij een stap verder kunnen gaan en zien of er ook meer verblijven bevorderd kunnen worden in die abdijen en oude kloosters?

Een derde element dat meer inhoud en kwaliteit aan het verblijfstoerisme kan geven, is een betere uitrusting van de toeristische streken met sport- en recreatieparken. Die zijn er zeker nodig aan onze kust. En wat mijn eigen arrondissement

betreft zijn die absoluut nodig te **Oostende-Middelkerke**, in Den Haan en in De Panne.

Die zouden moeten omvatten : zwembad, speelweiden, kinderspelen, cafetaria, restaurant, sanitaire inrichting, sportuitrusting, beplantingen, wandelpaden en parkeerruimte.

Het is echter nodig dat bij de aanleg van dergelijk recreatiepark de bestaande duinen gevrijwaard blijven van elke bebouwing en van actieve recreatie. Er werd op deze tribune reeds gehandeld over de noodzaak van betere vakantiespreiding. Dit is geen nieuw geluid. Wij horen dit reeds sedert ontelbare jaren. We zullen nieuwe pogingen zien om meer en betere spreiding te bekomen. Wij hopen en wensen dat er iets positiefs en concreets uit voortvloeit. De evolutie van het toerisme in de laatste jaren bewijst ten andere dat er reeds verschuivingen in die zin plaatsgrepen. Verdere inspanningen in dezelfde richting kunnen dus wel degelijk tot nog betere resultaten leiden.

Hier zou dan echter ook een gecoördineerde actie ondernomen moeten worden in verband met de feestelijkheden en gebeurtenissen die in de toeristische plaatsen georganiseerd worden.

Wanneer wij in de toeristische centra de **feestprogramma's** overlopen dan is het gedurende 2 maanden **één** opgepropte kermis. De feestcomités der verschillende kustgemeenten zouden er nu al goed aan doen mekaar te verstaan en met elkaar overleg te plegen.

Een al te sterke concurrentiegeest zoals we die nu bezig zien schaadt het geheel en elk van de inspanningen zelf.

Maar komt er een grotere vakantiespreiding of niet, de vraag mag nu reeds worden gesteld of een bredere spreiding van de feestelijkheden ook geen element is dat gunstig kan worden aangewend.

Bovendien zal uit marktonderzoek wel blijken dat de spreiding niet alleen noch hoofdzakelijk een zaak is voor binnenlandse besprekingen. Sedert jaar en dag kan men vaststellen dat de Britse cliënteel een cliënteel is dat zich over een langere periode spreidt, vanaf Pasen reeds tot in september.

Ook de Duitse cliënteel beperkt zich niet tot de topmaanden juli en augustus.

Dit betekent dat wij heel ons arsenaal van propagandamiddelen naar het buitenland ook moeten afstemmen op een grotere spreiding, vooral omdat de kans bestaat dat men daar meer succes bereikt dan in het binnenland.

Graag had ik het nog even gehad over de **logiescapaciteit** en logiesaccommodatie aan onze kust die dan toch **2/3** van onze totale toeristische activiteit vertegenwoordigt.

In de studie van Dr. Vanhove zien we dat van 1954 tot 1971 de capaciteit gegroeid is van 151000 bedden naar 281000 in 1971. Dit is een toename van 86 %.

Maar treffend is wel de innerlijke verschuiving van de verschillende logiesvormen :

	1954	1971
Hotellogies	21%	10%
Pension	9%	3 %
Appartementen en villa's	49 %	55 %
Kampeerterein	5%	19%
Vakantiehuis	4%	4%
Kindertehuis	11%	8 %
Andere	1%	1%

Er werd een achteruitgang vastgesteld van 4 140 bedden in het hotelwezen en 3 654 in niet erkende huizen.

Er verdwenen aan de kust tussen 1950 en 1971 niet minder dan 148 hotels.

De grote vooruitgang van het appartements- en het kampeertoerisme is wel tekenend.

Betekent dit dat wij het hotelwezen verder mogen verwaarlozen in de toeristische streken en speciaal aan de kust? Dit zou een gevaarlijke conclusie zijn. En wellicht is niemand bereid die te trekken.

De eerste vraag die men stellen kan is: bestaat er nog een cliënteel voor nieuwe en comfortabele hotelcapaciteit aan de kust? Ik acht mezelf niet bevoegd daarop een antwoord te geven maar als een deskundige als dr. Norbert Vanhove daarop bevestigend antwoordt dan zie ik geen reden om dit antwoord in twijfel te trekken.

Dan rijst echter de vraag: is ons systeem en onze wetgeving betreffende de premies voor het **hotelwezen** eigenlijk nu nog voldoende stimulerend voor de problemen waarvoor wij staan? Moeten wij niet resoluut naar een andere vorm van steunverlening voor het geheel van onze toeristische infrastructuur? Wanneer wij aannemen dat voor een bepaalde streek en dus zeker voor de kuststreek het toerisme een industrie is die het stuwende element is voor de gewestelijke economie, moeten wij dan het geheel van de elementen die dergelijke stuwende bedrijven kunnen aanmoedigen, niet grondig herzien?

Ik wil hier vandaag de hele problematiek van het kampeertoerisme niet gaan stellen. Ik heb reeds vorig jaar hier op dezelfde tribune de elementen van dit probleem geschetst, waar kampeertoerisme en weekendverblijfstoerisme herhaaldelijk elkaar doorkruisende elementen zijn.

Wat ik hier vandaag desaangaande wil onderstrepen is :

1. dat wij met de groeiende tendens van het kampeertoerisme over veel meer ha zullen moeten beschikken dan die waarin nu in de **gewestplannen** is voorzien ;
2. dat de sluitingen die in oktober van 1975 zullen moeten worden doorgevoerd het probleem nog scherper zullen stellen;
3. dat de kustgemeenten en de besturen tot nu toe onvoldoende aandacht besteed hebben aan de groeiende behoefte aan kampeergrond;
4. dat het minder te begrijpen is dat de hogere overheid die inzake toeristische en andere **plan-**

ning beter geplaatst is om de prognoses te kennen en ze in elk geval moet doen, toch weinig bewijs heeft gegeven van helder inzicht of grote bekommernis terzake;

5. dat de aanleg en de uitrusting van een nieuw kampeerterrein of van een weekendverblijf plaats, met naleving van alle huidige voorschriften het groot gevaar insluit dat deze democratische toeristische verblijfsvorm peperduur uitvalt voor de gebruiker.

Vandaar dat ik de vraag stel : moeten we niet gaan naar een nieuw type van toeristisch expansiewet waarbij gezocht wordt naar geëigende middelen om zowel het hotelwezen als het kampeerwezen te stuwten naar betere uitbouw en hogere kwaliteit? Wij achten het redelijk dat de wet Brunfaut toegepast wordt voor het aanleggen van sociale woonwijken waarbij de uitrusting 100 % door de gemeenschap gedragen wordt. Wij achten het redelijk dat een industrieterrein uitgerust wordt en dat daarbij de aanleg van wegen, verlichting, water en gasvoorziening enz. door de overheid gesubsidieerd wordt hetzij 100 %, hetzij 60 %.

Waarom zou het onredelijk zijn dat er voor een aanleg van een nieuw kampeerterrein een sterke subsidiëring is voor de uitrustingswerken? Waarom zou het onredelijk zijn indien wij voor het vernieuwen van ons hotelwezen een sterke sectoriële steunverlening zouden uitwerken die een bepaald bedrag per kamer zou kunnen zijn? Rekening houdend met de enorme kosten die nu met de bouw van de hotels gepaard gaan, zou men er aldus misschien toe komen nog nieuwe hotels in toeristische streken te zien bouwen. Alleen wens ik eraan toe te voegen dat ik echter alle voorbehoud zou maken als het gaat om de bouw van luxehotels van zeer hoge prijsklasse.

Ik pleit dus voor een soort toeristische expansiewet speciaal afgestemd op de noden en de behoeften van deze bedrijfssector, en verwacht dat die gedachte gunstig onthaald wordt door de Minister. De nieuwbouw zowel in de hotelsector als in de kampeersector moet de motor van het kusttoerisme vernieuwen. Het moet ook leiden tot beter comfort. Het zou de Minister van Verkeerswezen, tot wiens bevoegdheid niet alleen toerisme behoort maar ook de luchthaven, allicht verwonderen dat ik niets zou zeggen en niets zou vragen over de luchthaven van Oostende. Wij hebben reeds al te veel persoonlijke gesprekken daarover moeten voeren. Nu wij op het punt staan dat definitieve beslissingen genomen moeten worden zou ik er de aandacht van de achtbare heer Minister willen op vestigen dat er wel een zeker verband is tussen luchthaven en toerisme en dat een volledig uitgeruste vlieghaven te Oostende alleen maar bevorderlijk kan zijn voor het kust- en voor het Belgisch toerisme.

We weten immers dat er een aantal buitenlandse luchtvaart- en chartermaatschappijen bereid waren te Oostende te landen in plaats van op de buiten-

landse landingsplaats die zij momenteel aandoen. Is het niet opvallend dat de horecasector in zijn laatste algemene vergadering met aandrang de Minister van Verkeerswezen verzocht heeft spoedig over te gaan tot de verlenging van de startbaan te Oostende?

Zegt het u niets dat zonder enige uitzondering alle sociale, economische en vakbondsorganisaties pleiten voor een spoedige verlenging van die startbaan? Is het niet flagrant dat gehoor wordt gegeven aan particulieren en hun eigen belang, terwijl de mening van de democratische verkozenen die dan toch het volk vertegenwoordigen, schijnbaar van nul en **gener** waarde zou zijn?

Is de uitspraak van de Westvlaams Economische Raad, van de Gewestelijke Economische Raad voor Vlaanderen en van de Nationale **Luchthavencommissie**, speciaal bijeengeroepen om daarover advies te geven, niet voldoende als vingerwijzing voor de Minister?

En mocht dit allemaal onvoldoende zijn, mag ik de Minister er toch op wijzen dat een verbintenis werd aangegaan niet alleen door uw onmiddellijke voorganger maar ook door zijn voorganger. Een verbintenis niet met een particulier maar met een heel gewest. Een verbintenis niet alleen van een Minister, maar van een regering, vermits de beslissing werd genomen door het bevoegde Ministerieel Comité. Alleen de uitvoering van deze verbintenis ligt in uw handen, niet de beslissing zelf.

Ik ken verbintenissen die door de huidige regering gehonoreerd worden en die heel wat minder objectief, administratief en staatkundig gefundeerd zijn dan die waarover ik handel en die nochtans gehonoreerd worden.

Vandaar dat ik twee **preciese** vragen wil stellen :

1. Zijn de middelen voorhanden om aan die verbintenis in 1975 uitvoering te geven?
2. Wat kan de Minister nu nog weerhouden de verbintenis tegenover deze streek na te komen?

Ik wil deze toespraak eindigen met een terugkeer naar het begin waar ik het economische en het sociale belang van het toerisme heb toegelicht.

Het toerisme moet voor de mens een bevrijding zijn, een gelegenheid om zich te ontdoen van door jachtig arbeidsleven opgefokte spanningen, een herstel van lichamelijke en geestelijke onevenwichtigheid.

Sommigen geloven al te gemakkelijk dat een rit naar de zon of een vlucht naar het zuiden de grootste helende werking heeft.

Men weet veel te weinig van de uitzonderlijk gunstige kwaliteiten van ons eigen kustklimaat. In de studie van Dr. Norbert Vanhove over het Belgische kusttoerisme is op breedvoerige wijze de velerlei waardevolle eigenschappen van ons kustklimaat beschreven, daarbij steunend op deskundige studies terzake.

Als het mede de opdracht is van de Minister van Verkeerswezen een toeristisch beleid te voeren

dat een zinvol vakantiegebruik moet stimuleren, wordt het de hoogste tijd dat de bijzondere kwaliteiten van het kustklimaat breder bekend worden gemaakt.

Een doelmatige sterk georganiseerde propaganda in binnen- en buitenland die deze eigenschappen van ons Noordzeeklimaat duidelijker aantonen, kan hier zowel het sociale doel van het toerisme voor de vakantieganger als het economische doel van het toerisme als bedrijfstak dienen. **(Applaus op de banken van de meerderheid)**

De Voorzitter: De heer van Waterschoot heeft het woord.

De heer J. van Waterschoot (op het spreekgestoelte) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte Vergadering, ik wou in het kort een probleem oproepen dat op het eerste gezicht niet zo erg strookt met de onderwerpen die deze Cultuurraad behandelt, maar ik bedenk daarbij dat de hier aanwezige Minister niet alleen verantwoordelijk is voor het toerisme maar ook voor het verkeerswezen. Als dusdanig omvat zijn bevoegdheid ook de verkeersveiligheid.

Is er iets dramatischer dan jaarlijks te moeten lezen hoe onbekommerde toeristen in binnen- en buitenland nooit meer naar huis terugkeren en in gruwelijke omstandigheden voor altijd vertrekken naar wat Shakespeare noemde : „ This undiscovered country from whose borders no traveler returns”, dit onontdekte land vanwaar geen reiziger terugkeert?

Toerisme is overwegend autotoerisme geworden en de onveiligheid van het wegverkeer is de grootste en gruwelijkste gesel van onze hedendaagse maatschappij. Op menselijk vlak kost dit, in een klein land als België, jaarlijks circa 3 000 doden. Dat is bijna de helft van het aantal gesneuvelden van het Belgische leger in de laatste campagne in 1940. Daarbij komen nog 25 000 zwaar gewonden, waarvan 8 000 mentaal of fysisch gehandicapt blijven voor het leven.

Op het materieel vlak heeft uw secretaris-generaal onlangs een raming gemaakt van de economische verliezen veroorzaakt door verkeersongelukken. Dit zou een bedrag van ongeveer 40 miljard per jaar vertegenwoordigen. In 1975, met aanpassing aan het prijzenpeil kan men die economische verliezen schatten op circa 50 miljard frank. Dit is meer dan de begroting van de meeste departementen en bijna 10 % van de **Rijksmiddelenbegroting**.

De ongevoeligheid van de hedendaagse mens ten opzichte van deze gruwel verwondert mij steeds. Zelfs bij de milieuverdedigers, hoe verdienstelijk hun stellingen ook zijn en die in actie treden tegen de lucht- en watervervuiling en de mogelijke gevaren van kerncentrales, stelt men een vrij grote ongevoeligheid vast ten opzichte van deze reële bloedige gesel die het onveilig wegverkeer is.

Ik zou de milieuverdedigers willen aansporen de „auto-onveiligheid” ook op te nemen in het leefmilieu van onze moderne beschaving. Wat betekent inderdaad de onveiligheid van mensen en dieren in vroegere zogenaamd duistere tijden, in vergelijking met het bloedbad dat het verkeer jaarlijks op Belgische en Europese wegen aanricht? Het ligt enkel in mijn bedoeling u, als Minister van Verkeerswezen en Toerisme, te vragen geen inspanning te sparen om de verkeersveiligheid te verhogen. In dit verband zou uniformering van de snelheidsbeperking in de Europese Gemeenschap — die ook een toeristische gemeenschappelijke markt is geworden — ongetwijfeld een belangrijke stap betekenen en een initiatief dat zowel u als de Belgische Regering zou sieren.

Ik wou er in deze Cultuurraad ook de aandacht op vestigen dat de bekommerning om de verkeersveiligheid in zijn technische, mentale en morele aspecten, theoretisch en praktisch zou worden ingeschakeld in het middelbaar onderwijs vóór 18 jaar, de minimumleeftijd voor het autorijden.

Een Engels spreekwoord zegt dat er drie generaties nodig zijn om een gentleman te vormen. In het autoverkeer zijn vele van onze landgenoten nog in de tweede generatie. Zowel Vlamingen als Walen zijn nog te weinig gentlemen, de taalgrens speelt hierbij blijkbaar geen rol. Een opvoedende inspanning in het middelbaar onderwijs is een der meest beloftevolle middelen om de moderne bloedige plaag van de onveiligheid op de weg in te dijken. Sommige van onze buurlanden, zowel Nederland als West-Duitsland, wijzen hierbij zeer duidelijk de weg. Bepaalde pedagogen ramen trouwens dat een tijdige en voorbereidende verkeersopvoeding van de jongeren, op termijn het aantal verkeersongevallen met 50% zou kunnen indammen. Zulks is aanzienlijk meer dan kan worden bereikt door de noodzakelijke snelheidsbeperkingen. Dit betekent levenskansen voor duizenden die anders voortijdig zullen sterven.

Dit probleem kan onze Cultuurraad niet ongevoelig laten, daar waar hij enige bevoegdheid kan uitoefenen. **(Applaus op de banken van de meerderheid)**

De Voorzitter: Dames en Heren, ik stel u voor thans dit debat te onderbreken om over te gaan tot het onderzoek van en de stemming over de artikelen van het voorstel van decreet van de heer Boel. Is de Raad het hiermede eens? **(Instemming)**

VOORSTEL VAN DECREET van de heer H. Boel c.s. betreffende de Raad voor Taaladvies — 94 (1974-1975) - Nrs. 1 tot 4.

Artikelsgewijze bespreking

De Voorzitter: Thans gaan wij over tot het onderzoek van en de stemming over de artikelen van het

voorstel van decreet van de heer H. Boel c.s. betreffende de Raad voor Taaladvies.
De tekst van de Commissie wordt als basis voor de bespreking genomen.

Artikel 1

Er is een Raad voor Taaladvies bij het Ministerie dat bevoegd is voor de Nederlandse cultuur.

— **Aangenomen.**

Art. 2

§ 1. De Raad verstrekt advies in zaken die verband houden met de bevordering van de kennis en het goede gebruik van de Nederlandse taal.

§ 2. De Raad stelt de ambtelijke terminologie vast.

§ 3. De Koning bepaalt de vormen van samenwerking tussen de Raad en de in andere departementen bestaande adviserende commissies.

— **Aangenomen.**

Art. 3

§ 1. De Minister tot wiens bevoegdheid de Nederlandse cultuur behoort, benoemt tot leden van de Raad taalgeleerden die zich door activiteiten en publikaties als deskundigen op het gebied van de neerlandistiek hebben doen kennen.

§ 2. De leden worden benoemd voor een periode van drie jaar. Zij kunnen opnieuw worden benoemd. De Raad bestaat uit ten minste:

- a) één lid van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde;
- b) één lid van het onderwijzend en wetenschappelijk personeel van de Rijksuniversiteit te Gent;
- c) één lid van het onderwijzend en wetenschappelijk personeel van de Vrije Universiteit Brussel;
- d) één lid van het onderwijzend en wetenschappelijk personeel van de Katholieke Universiteit te Leuven;
- e) één lid van het onderwijzend en wetenschappelijk personeel van de Universitaire Instelling Antwerpen;
- f) één lid van de Centrale Commissie voor de Nederlandse Rechts- en Bestuursaal in België;
- g) één lid van de Commissie belast met de voorbereiding van de Nederlandse tekst van de Grondwet, de Wetboeken en de voornaamste wetten en besluiten.

Bovendien zetelen in de Raad :

- a) één lid voorgedragen door de Minister van Nationale Opvoeding;
- b) één lid voorgedragen door de Minister van Binnenlandse Zaken;
- c) één lid voorgedragen door de Minister tot wiens bevoegdheid het Openbaar Ambt behoort.

— **Aangenomen.**

Art. 4

De bevoegde Minister benoemt de voorzitter van de Raad voor een periode van drie jaar.

De Raad benoemt onder zijn leden een ondervoorzitter voor dezelfde periode.

— **Aangenomen.**

Art. 5

De bevoegde Minister wijst de personeelsleden aan belast met het secretariaat van de Raad.

De Raad mag een beroep doen op **wetenschappelijke** medewerkers.

— **Aangenomen.**

Art. 6

De Raad vergadert op uitnodiging van de voorzitter ten minste viermaal per jaar. Op verzoek van de bevoegde Minister kunnen meer vergaderingen worden belegd.

De Koning bepaalt de vergoeding die aan de leden wordt toegekend.

De Voorzitter: De heer Vandezande heeft het woord.

De heer Vandezande (op het spreekgestoelte):

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, Dames en Heren, ik wou enkel voorstellen dat het artikel 6 aangenomen zou worden met de wijzigingen naar voren gebracht door de heer Laridon. Dit wil zeggen dat men in plaats van „vergoeding” de meervoudsvorm zou gebruiken en men zou zeggen „vergoedingen worden toegekend”.

De Voorzitter: Is de Raad het daarmee eens? (*Instemming*)

Het aldus gewijzigde artikel 6 wordt aangenomen.

Art. 7

De Raad brengt ieder jaar verslag uit over zijn werkzaamheden aan de Cultuuraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap.

— **Aangenomen.**

Art. 8

De door de Raad vastgestelde ambtelijke terminologie kan door de Cultuuraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap bindend worden verklaard voor de diensten en instellingen die rechtstreeks of onrechtstreeks onder de overheid ressorteren.

— **Aangenomen.**

Naamstemming

De Voorzitter: Dames en Heren, wij gaan thans over tot naamstemming over het voorstel van decreet betreffende de Raad voor Taaladvies.

Uitslag van de stemming:

147 leden namen deel aan de stemming.

147 leden hebben ja geantwoord.

Derhalve neemt de Raad het voorstel van decreet aan; het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden overgezonden.

JA hebben geantwoord :

Adriaensens H.
Adriaensens J. (Mw.)
Aerts J.
Anciaux V.
Babylon M.
Bascour J.
Bertels L.
Bertrand A.
Blancaert Karel
Blancquaert François
Bode M.
Boel H.
Boeykens G.
Bogaerts August
Bonnell R.
Bouwens E.
Breyne G.
Buchmann J.
Calewaert W.
Carpels O.
Chabert J.
Claes Albert
Claes Lode
Claeys Dries
Claeys Walter
Coens, D.
Colla F.
Cooreman E.
Coppieters M.
Coucke M.
Craeybeckx-
Orij G. (Mw.)
Cuvelier E.
Daems Jean
Daems Joseph
d'Alcantara A.
Danschutter L.
De Backer-
Van Ocken H. (Mw.)
De Beul A.
De Bondt F.
de Bruyne H.
De Clercq Constant
Declercq Tjil
De Croo H.
Degreve L.
De Kegel G. (Mw.)
De Kerpel P.
Demeester-
De Meyer W. (Mw.)
Demey O.

Deneir A.
De Paepe P.
De Seranno J.
De Vidts P.
Devos G. (Mej.)
De Winter A.
De Wulf Roger
D'haeseleer L.
D'Haeyer R.
D'Hondt-Van
Opdenbosch P. (Mw.)
Dhoore L.
Diegenant A.
Dupré J.
Février S.
Flamant E.
Geens G.
Geldolf W.
Gerits J.
Gheysen R.
Gijs R.
Goemans H.
Grootjans F.
Henckens J.
Hendrickx J.
Hulpiau R.
Jorissen W.
Kelchtermans L.
Kempinaire A.
Keuleers J.
Lagae A.
Laridon A.
Lenssens J.
Leynen H.
Lindemans L.
Martens Wilfried
Mesotten W.
Monard G.
Nauwelaers L.
Nauwelaerts-
Thues J. (Mw.)
Olaerts J.
Otte R.
Peeters Renaat
Persyn W.
Ramaekers J.
Rombaut L.
Rutten M.
Sels L.
Smeers T.
Smets A.

Smitt C. (Mej.)
Somers J.
Spronckeels G.
Staels-
Dompas N. (Mw.)
Steyaert H. (Mej.)
Suykerbuyk H.
Swaelen F.
Tanghe F.
Temmerman G.
Tindemans L.
Tobback L.
Uyttendaele R.
Vanackere L.
Van Bogaert E.
Van Canneyt J.
Van Daele D.
Vandamme F.
Vandekerckhove Rob.
Vandemeulebroucke J.
Vandenberghe G.
Van der Aa M.
Vandersmissen E.
Vandewiele M.
Vandezande R.
Van Elewyck J.

Van Elsen C.
Van Geel J.
Van Geyt L.
Van Grembergen P.
Vangronsveld F.
Vanhaegendoren M.
Van Hoeylandt B.
Van Hoorick A.
Vankeirsbilck E.
Van Lent A.
Van Mechelen F.
Vannieuwenhuyze R.
Van Nooten E.
Van Ooteghem O.
Van Rompaey R.
Vansteenkiste Emiel
van Waterschoot J.
Verberckmoes F.
Verbist A.
Verhaegen Guido
Verhaegen Joris
Verlact-
Gevaert M. (Mw.)
Verley sen W.
Verspeeten A.
Wijnen F.

BELEIDSNOTA INZAKE TOERISME van de heer J. Chabert, Minister van Verkeerswezen — 108 (1974-1975) - Nr. 1.

Voortzetting en sluiting van de bespreking over de Regeringsmededeling

De Voorzitter: Dames en Heren, wij zetten de behandeling voort over de beleidsnota inzake toerisme.

De heer Adriaensens heeft het woord.

De heer H. Adriaensens (op het spreekgestoelte): Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte Collega's, ik wens mijn rede te beperken tot een tweetal punten uit de nota van de Minister. Een eerste punt dat hij aanhaalt is dat in de toeristische investeringen voor vakantiehuizen, **jeugd**-huizen, hotels, vakantiedorpen, toeristische parken, ontvangstcentra en recreatieve voorzieningen, voor 1976-1980 in tien miljard wordt voorzien. De Minister beweert dat hij zich volledig zal inzetten om een sociale dimensie aan het toerisme te geven. Laat mij toe in dit verband enkele opmerkingen en vragen te formuleren. Het is de Minister zeker niet ontsnapt dat het toerisme in twee nogal sterk afgescheiden sectoren kan worden ingedeeld. De eerste sector heeft zuiver economische doelstellingen en betreft instellingen die winst oogmerken nastreven. De tweede sector heeft een hoofdzakelijk

culturele betekenis en wordt verzorgd door de instellingen en organisaties die geen **winstoogmerken** nastreven.

Waar de eerste sector zich in het bijzonder om de financiële resultaten zal bekommeren en slechts in de tweede plaats om de inhoud en de volwaardigheid van een vakantie of reis, moet de tweede sector een andere opdracht nastreven en is het zijn taak een „**actief**” gebruik van de vakantie te stimuleren.

De Minister beweert en stelt vast dat het toerisme nu een culturele aangelegenheid is en wij de structuur en de organisatie van het toeristisch beleid daarop aan het afstemmen zijn. Wij willen opmerken dat het toerisme sinds zijn ontstaan een culturele aangelegenheid is geweest en dat bleef.

Wordt in de sector met winstoogmerken de infrastructuur in mensen mede doorgerekend in de exploitatiekosten, dan is dat zeker niet het geval in de sector die geen winstoogmerken nastreeft.

In het verleden werd voor deze laatste sector hoofdzakelijk in de vorm van toelagen door de Staat **geïnvesteed** in huizen en verdere materiële infrastructuur. Aan menselijke infrastructuur.. . (*Rumoer van gesprekken in de zaal*)

De Voorzitter: Dames en Heren, ik heb reeds om stilte verzocht, mag ik vragen daaraan gevolg te willen geven.

De heer H. Adriaensens: Ik dank u, mijnheer de Voorzitter.

Ik herhaal, aan menselijke infrastructuur werd praktisch geen frank besteed. Het is nochtans bekend dat ook de inrichtingen voor sociaal toerisme met exploitatieproblemen hebben te worstelen en slechts wanneer zij 500 bedden hebben gecentraliseerd in één instelling in staat zijn rond te komen, de kosten van herstel te dragen en een miniem aantal personeelsleden kunnen aanwerven voor één volledig jaar.

Instellingen die minder bedden omvatten hebben te kampen met grote financiële zorgen. Educatieve voorzieningen zijn daar slechts mogelijk door de inzet van vele vrijwilligers en amateurs.

Mijnheer de Minister, om met kennis van zaken te kunnen oordelen over de beleidsnota zou alleszins de besteding van de voor de periode 1976-1980 uitgetrokken 10 miljard moeten worden toegelicht. Uit uw mededelingen blijkt niet of er geïnvesteed zal worden in mensen. Evenmin wordt duidelijk hoeveel miljarden zullen gaan naar de sector die winstoogmerken nastreeft en anderzijds naar de instellingen die sociaal-culturele doelstellingen nastreven.

Van 1945 tot 1974 werd in het sociaal toerisme iets meer dan 1 miljard door de Staat geïnvesteed of gemiddeld 33 tot 34 miljoen per jaar. De vraag is: blijft die trend voor 1976-1980 bestaan of wordt het meer?

Nemen wij aan dat vakantiehuizen, jeugdhuisen en ontvangstcentra integraal tot de sector zonder winstoogmerken behoren, rekenen wij de hotels tot de andere sector, dan kunnen in zeker opzicht het vakantiedorp, het toeristisch park en de recreatie ondergebracht worden in beide sectoren.

Hoe zal de verdeling zijn en welke normen zullen worden toegepast? Het antwoord hierop zal ons leren of de Minister inzake toerisme vooral denkt aan de economische problemen ofwel of hij anderzijds ook belangstelling heeft en voldoende aandacht schenkt aan de sociaal-culturele aspecten van het toerisme.

Een andere vraag : vallen de kampeerterreinen eveneens binnen deze 10 miljard, want in de opsomming komen ze niet voor.

Een ernstige beleidsnota zou alleszins een onderscheid moeten maken tussen de diverse door ons aangehaalde sectoren en bovendien er over waken de inhoud van de verschillende vormen van ons toeristisch bedrijf duidelijk te stellen.

Het splitsen van de begroting geeft op zichzelf inzicht in de aanwending die wordt nagestreefd.

Mijnheer de Minister, u vermeldt tweemaal het kamperen. De eerste maal naar aanleiding van de gewestplannen, een tweede maal refererend naar de wet van 1970.

De explosie van deze vorm van toerisme werd in het verleden enkel opgevangen door het opstellen van wetten met uiteraard een repressief karakter. De feiten liepen steeds het beleid voorbij, omdat onvoldoende de evolutie werd gevolgd en steeds te laat werd gepoogd om ontstane scheve toestanden te **milderen** of gewoonweg door technocratische verbodsmaatregelen recht te trekken.

De misbruiken die door de Minister betreffende de appartementenvakantie met een statuut zouden worden opgevangen tonen weer eens aan dat het toeristisch beleid achter de feiten aanholt.

De Minister zegt dat wat het opstellen van dit statuut-appartementen betreft, samenwerking met verbruikers- en beroepsverenigingen noodzakelijk is. Mag ik erop wijzen dat bij het opstellen van de kampeerwet ook een beroep op samenwerking werd gedaan tot plotseling de ontwerpen in de mist verdwenen en de huidige wet in 1970 verscheen en meteen ook de problemen. De vraag kan worden gesteld : zal bij het opstellen van het statuut betreffende de appartementen dezelfde weg worden gevolgd of een betere?

Mijnheer de Minister, u beschikt over twee **adviesorganen**, met name de Hoge Raad voor het Toerisme en de Hoge Raad voor Sociaal Toerisme. Beide raden worden één keer per jaar samengeroepen om een zogenaamd advies uit te brengen. Uiteraard zal, als gevolg van de toepassing van de wet van 21 juli 1971, ook de structuur van deze raden moeten worden herzien. Maar de vraag is te weten of deze herstructurering zin heeft indien men niet, zoals het nu ook het geval is, deze Hoge

Raden voorziet van een secretariaat, dat thans onbestaande is en waardoor de werking van deze twee Hoge Raden in belangrijke mate wordt geremd.

Ik moet eraan toevoegen dat in uw beleidsnota over de taak en de opdracht van deze Hoge Raden geen woord staat vermeld. Dit is vooral te wijten aan het gebrek aan valorisatie van de bestaande **advies**-organen, dat kortsluitingen — zoals met het kamperen het appartementstoerisme — konden ontstaan.

De snelle evolutie die vooral het toerisme kenmerkt, noodzaakt tot een nauwkeurig volgen van de situatie op nationaal evenals op internationaal niveau en tevens tot het geregelde opnieuw bestuderen van de te nemen beleidsopties.

Mijnheer de Minister, in uw nota vinden wij nergens een positief beleid in verband met de 60% van de Belgen die nog geen vakantie nemen om die mensen aan te zetten deze sociale verworvenheden in een volwaardig gebruik daarvan om te zetten.

In opdracht van het Commissariaat-generaal voor Toerisme uitgevoerde studies tonen aan dat de vakantiebehoeften van de Belg door economische factoren worden bepaald enerzijds, maar ook door een soort drempelvrees anderzijds. Het toerisme is voor velen nog te duur. De uit de hand lopende commercialisering van de toeristische industrie zou evenzeer **één** der kopzorgen van het toeristisch beleid moeten zijn.

Mijnheer de Minister, objectieve voorlichting en informatie, over de vele kansen en mogelijkheden die de toeristische markt biedt, moeten dan ook op een intensieve en permanente wijze worden opgezet. Begeleiding gedurende de vakantie moet dus samengaan met hetgeen we menen te begrijpen uit het begrip „onthaal” dat door u in uw nota wordt gebruikt. Maar ook de voorbereiding van de vakantie moet op grote schaal worden aangepakt. Deze voorbereiding kan en mag slechts geschieden in volledige objectiviteit en met aangepaste middelen en methoden die anders zullen en moeten zijn dan de klassieke publiciteitstechnieken.

De voorbereiding ontstaat niet uit het niet en zal slechts tot zijn volle recht kunnen komen als elke burger van dit land terecht kan bij „**onafhankelijke**” structuren, geleid door bevoegde mensen.

De materie die moet worden behandeld is zo omvangrijk dat, naast de animatoren, er ook „**consultanten**” zouden moeten komen.

Een net van consulentenbureaus kan in deze optiek van humane relaties, van belang in tijd (want het gaat hier toch in feite om één twaalfde van het leven van de mens) en inhoud (door de ontplooiing van de eigen persoonlijkheid) niet als overbodig worden beschouwd.

De vorming van toeristische consulenten en de detachering naar de Verenigingen voor Vreemdelingenverkeer of op te richten bureaus is **één** van

de dringende opgaven waar een ernstig beleid zich zou moeten om bekommeren.

Trouwens zou een statuut voor de werkers, zowel de consulenten als de beheerders en de begeleiders, in de toeristische sector die geen winstoogmerken nastreeft, reële waarborgen bieden om aan de vakantie een optimale inhoud te geven.

Problemen als de vakantiespreiding zouden aan de basis kunnen worden aangepakt en zowel de spreiding in de tijd als in de ruimte bevorderen. De enkele zeer beperkte experimenten die in samenwerking met de vakbeweging en een groot bedrijf werden gedaan, bewezen dat „rechtstreekse persoonlijke voorlichting” heel wat effectiever werkt als de groots opgezette campagnes en zeker een duurzamer resultaat opleveren.

In de beleids optie van de Minister wordt de vakantieganger, de toerist, nog te veel als consument van materiële goederen beschouwd.

Tot besluit, mijnheer de Minister, vat ik samen : ik dring aan op de herstructurering en intensivering van de inspraakorganen zodat hun werking in goede voorwaarden kan geschieden.

Ik pleit voor het humaniseren van de vakantie en het toerisme door het scheppen van een kader van bevoegde consulenten en animatoren.

Ik vraag het opnieuw bestuderen van de toeristische infrastructuur met het oog op de toerist als consument en als mens van deze tijd.

Het zijn krachtlijnen die in een democratische welvaartsstaat evenveel waarde zouden moeten krijgen als de economische imperatieven.

In de beleidsnota van de Minister worden economie, administratieve noodwendigheden, cultuur en allerlei begrippen door elkaar gebruikt en vermengd zodat een duidelijke prioriteitskeuze achterwege blijft.

Een ernstige beleidsnota, zou alleszins perspectieven op korte, half lange en lange termijn hebben vooropgezet.

De huidige beleidsnota is een losse samenvoeging van allerlei goede en minder goede initiatieven, de emanatie van het gebrek aan een duidelijk omschreven politiek.

Het ontbreken van duidelijke basisgedachten en de verwarring, zoals die blijkt uit sommige delen van de beleidsnota van de Minister, hebben voor gevolg dat vele door hem in zijn beleidsnota aangeraakte onderwerpen zich verschuilen achter nietszeggende verklaringen of verwarringscheppende uitlatingen. Soms is hij zeer concreet, bijvoorbeeld categorieën, prijs per bed, hervorming van de instellingen en dan weer, waar klaarblijkelijk geen concept bestaat, zeer algemeen en nietszeggend, bij voorbeeld cultureel begeleiden, het eendagstoerisme, **weekeind**-toerisme, besteding van de 10 miljard enz.

Bij de vakantie is iedere Belg betrokken en de kwaliteit van de vakantie is dan ook van **uitzonderlijk** belang.

Daarom betreuren wij, mijnheer de Minister, dat

uw beleidsnota aan duidelijkheid te wensen overlaat. Dit belooft weinig goeds voor de verdere uitbouw van het toerisme in dit land.

Wij durven dan ook pleiten dat deze hele problematiek zou worden herdacht en dat wij over afzienbare tijd opnieuw, laat mij toe te zeggen aan de hand van een betere nota, deze materie zouden kunnen behandelen. (*Applaus op de banken van de B.S.P.*)

De Voorzitter: De heer Vandamme heeft het woord.

De heer F. Vandamme (op het spreekgestoelte) : Mijnheer de Voorzitter, wij verheugen ons erover dat eindelijk komaf wordt gemaakt met de bespreking van de beleidsnota over het toerisme want, indien de spreiding van het toerisme prijzenswaardig is, moet worden betwijfeld of de spreiding van een bespreking over een toerismenota over drie vergaderingen als een goede werkmethode kan worden bestempeld.

De heer M. Bode: Zeer juist.

De heer F. Vandamme: De spreiding van het toerisme is een zeer dringende en belangrijke aangelegenheid en wel om twee hoofdredeken.

Ten volle genieten van de vakantie is praktisch onmogelijk in de drukte van de vakantie zoals wij die nu kennen.

Iedereen onderstreept dat in de toeristische sector moet worden geïnvesteerd. Maar deze investeringen kunnen niet ten volle renderen en zijn derhalve ook niet aantrekkelijk wanneer ze slechts gedurende twee maand kunnen worden gevaloriseerd.

Wij moeten komen tot een spreiding van de vakantie. Er zijn in dat verband voorstellen gedaan, mijnheer de Minister van Nationale Opvoeding, onder meer om per groepen van provincies de vakantie niet meer eenvormig te laten nemen van 1 juli tot einde augustus maar, bij voorbeeld voor bepaalde provincies van 15 juni tot 15 augustus voor andere van 15 juli tot 15 september, voor een derde groep van 1 juli tot einde augustus. Dat vergt overleg. Zoiets kan zeker worden verwezenlijkt.

Een tweede punt waarvoor ik de aandacht van de Minister vraag, is het toerisme voor de gehandicapten. Wij hebben reeds zeer veel verwezenlijkt voor de jongeren, voor de bejaarden, voor de arbeiders, maar de gehandicapten blijven wel enigszins in de kou.

Is het niet zo dat wij te dikwijls menen dat wij met geld de problemen kunnen oplossen, maar voor onze gehandicapten is geld niet voldoende. Daarvoor is menselijke inzet nodig en daarvoor wordt tijd gevraagd. Wij kunnen wellicht nog geld beschikbaar stellen voor bepaalde achtergebleven groepen, maar zijn wij nog voldoende bereid en

brengen wij nog voldoende idealisme op om tijd op zij te zetten voor de groep der gehandicapten? Ik ben dan ook zo vrij aan te dringen opdat voor die categorie landgenoten een grote inspanning zou worden gedaan. Wellicht is het mogelijk bij de subsidiëring van tehuizen rekening te houden met de uitgaven van de initiatiefnemers die worden gedaan om de toegankelijkheid van de inrichtingen en hun uitrusting voor de gehandicapten te verbeteren.

Wie spreekt over toerisme spreekt uiteraard ook over de internationale aspecten ervan. Wij kunnen in ons land weinig zonnetoerisme aanbieden. Geen ligtoerisme maar wel een actief toerisme, een veel interessantere vorm van toerisme, omdat het op een tweërlei niveau kan worden beoefend :

1. Vooreerst het instructieve, het leerzame. Wij hebben op dat stuk enorm veel aan te bieden : onze historische steden, onze kunstschaten en onze landschappen.
2. Wij moeten de gezonde vakantie promoveren. Het toerisme ter bevordering van de gezondheid. Dat is toch wezenlijk. Het werd bij herhaling onderstreept hoe wij in onze gejaagde maatschappij nood hebben aan toerisme en aan ontspanning, om opnieuw een betere mens te worden.

Welnu, onze kust bij voorbeeld, de Noordzeekust, is ongetwijfeld de gezondste kust die wij kennen : er heerst niet de grote hitte die loom en lui maakt er is de zuivere lucht en de wind die de mens nieuwe kracht geven. Onze infrastructuur is een beetje verouderd en in ieder geval onvoldoende. Want vindt de toerist genoeg mogelijkheden op het stuk van de gezondheidsverzorging aan de kust en in het binnenland? Er is nog meer aan te bieden. De mens moet tijdens zijn vakantie actief kunnen zijn.

Er is het sympathieke voorstel van onze collega, de heer Suykerbuyk : de spoorwegmaatschappij stelt fietsen ter beschikking. Dat is uitstekend, maar waar kan men dan fietsen als men het station verlaat? Wij hebben grote nood aan goede fietspaden en aan voortreffelijke wandelwegen. Onze mensen verlangen ernaar. De trek naar de zon en naar het zuiden zal veel verminderen indien onze mensen deze elementaire toeristische infrastructuur ter plaatse vinden. Zij kost niet veel. Op dit ogenblik een belangrijk argument.

Wie spreekt over toerisme spreekt ook over propaganda, propaganda in het buitenland, maar ook aanmoediging in het binnenland.

Het komt mij voor dat wij steeds meer moeten streven naar bundeling van de publiciteit in het buitenland. We hebben een uitzonderlijk goed propagandamiddel, namelijk het imago Vlaanderen. Het geniet in de wereld een ruime weerklank, een zeer gunstig vooroordeel. Onze geschiedenis, onze artistieke rijkdom zijn de wereld door bekend. Wij moeten dit uitbaten. Wij moeten het aan de vakantiezoeker weten te brengen.

Ik geloof dat wij bij de subsidiëring van de **vakantiehuisen** ook als criterium moeten aannemen dat wie een inspanning doet om buitenlanders aan te trekken en er ook aantrekt, meer gesubsidieerd wordt dan degene die op dat stuk passief blijft. Geachte Collega's, ik wil kort zijn, want ik geloof in het korte actieve toerisme. (*Applaus op de banken van de meerderheid*)

De Voorzitter: De heer Van Canneyt heeft het woord.

De heer J. Van Canneyt (op het spreekgestoelte) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, Dames en Heren Collega's, als vertegenwoordiger van de grootste toeristische streek van ons land **weze** het mij toegelaten uw welwillende aandacht te vragen voor enkele aspecten en accenten die niet alleen mijn persoonlijke opvattingen, maar ook de wensen van de betrokken sectoren weergeven. Terecht onderstreept u het belang, mijnheer de Minister, van het toerisme als economische sector met belangrijke tewerkstelling.

Dit toerisme heeft een dringende nieuwe stuwning nodig tot vernieuwing, tot verfraaiing en modernisering van de toeristische infrastructuur. Als middel stellen wij voor — en ook het Westvlaams Economisch Studiebureau ziet hierin een probaat middel — gedurende vijf jaar een forse rentetoelage te geven op kredieten die voor het beoogde doel worden opgenomen door de ondernemingen uit de betrokken sectoren. U citeert enkele belangrijke punten in uw gewaardeerde nota: de hotels van tweede categorie, de middenklassehotels, en de kampeertreinen. Een rentetoelage van 7% bij voorbeeld gedurende vijf jaren zou deze sectoren ten zeerste aanzetten tot sanering en aanpassing aan de huidige vraag van de toerist en aan de nieuwe normen zoals deze bij voorbeeld door de kampeerwetgeving zijn bepaald.

Daarenboven zou deze rentetoelage in zekere mate een discriminatie in onze subsidiëring kunnen wegwerken. De subsidies aan sociale instellingen zijn in die mate uitgegroeid dat deze instellingen goedkoop logies en **eetmalen** kunnen verstrekken en aldus een onderlinge concurrentie inhouden ten opzichte van de particuliere ondernemingen.

Hiertegen zal geen bezwaar zijn indien, zoals u het in de nota vraagt, het sociaal toerisme een meer sociale inslag krijgt door zich meer af te stemmen op de jeugd, de arbeiders, de bejaarden en de gehandicapten. Ook in het licht van uw initiatief van „sociale kampeertreinen” wensen wij toch de vraag te stellen naar de definitie van „sociaal toerisme”. Naar onze mening mag alle **kampeertoerisme** tot het sociaal toerisme worden gerekend, zodat wij ons de vraag stellen of het wel nodig is dat de overheid in deze sector verdere initiatieven neemt.

De toeristische sector verwacht echter wel initiatieven van de overheid op onder andere de volgende terreinen.

De specifieke situatie van het kusttoerisme vraagt een eigen sociale wetgeving. Ik bedoel daarmee een aangepaste sociale wetgeving eigen aan de arbeidssituatie gedurende het seizoen, die zoveel mogelijk de discussies en spanningen aan beide zijden — werknemers-werkgevers — kan wegwerken. Gezien de service die aan onze toeristen moet verzekerd worden en de onregelmatige werkuren kan de tewerkstelling in de toeristische sector in het seizoen niet verder gewrongen blijven in het keurslijf van de gewone arbeidswetgeving. Werkgevers en vakbonden van de kust moeten samen arbeidsvoorwaarden kunnen uitwerken die de toeristische activiteiten mogelijk maken.

Als belangrijk ontvangstelement dient de viertalige informatie in alle bij het toerisme betrokken **handelssectoren** te worden gestimuleerd.

Een bij het Commissariaat van Toerisme op te richten dienst voor taaladvies zou een prachtige dienst kunnen bewijzen vooral aan de horecasector voor een perfecte vertaling van de vooral Franse benamingen van gerechten.

In uw nota, mijnheer de Minister, spreekt u het voornemen uit onze gemeenschappen, provinciale en gemeentelijke diensten en verdienstelijk werkende Verenigingen voor Vreemdelingenverkeer in het toeristisch beleid in te schakelen. Ik wil hierbij nog uw aandacht vestigen op een dergelijk voorstel, reeds geformuleerd op een Toeristisch Colloquium te Oostende in 1973 in aanwezigheid van de toenmalige Minister van Toerisme, de heer Charles **Hanin**. De verschillende toeristische sectoren hebben toen samen met gemeentemandatarissen en met de leiding van Westtoerisme aangedrongen op een globaal beleid voor kust en achterland. Een orgaan met gemengd karakter zou het management kunnen voeren van het bedrijf dat het **kusttoerisme** is. De particuliere sector heeft zich bereid verklaard mee te werken aan een fondsvorming om deze globale aanpak mogelijk te maken. Uw departement kan hier een stimulerende en arbitraire rol spelen om deze samenwerking te realiseren.

Verder denk ik de tolk te zijn van de toeristische nijverheid wanneer ik onder andere nog pleit voor: — de hoogdringende verlenging van de startbaan van de Oostendse luchthaven.

Ik wil mij hier aansluiten bij onze vriend en collega Dries Claeys.

Ik wil er echter nog aan toe voegen dat ik u kan verzekeren dat de openbare opinie aan onze kust opnieuw in beroering komt. Tot nog toe heeft een minderheid luid haar stem tegen de verlenging van deze startbaan laten horen. Een minderheid die met toerisme aan de kust niets te maken heeft en er ook niet moet van leven. De zwijgende meerderheid die wel van het toerisme moet leven heeft zich aan de neen-campagne niet veel gestoord,

vertrouwend op de logica en het gezonde verstand van de Minister van Verkeerswezen.

Nu de beslissing uitblijft en de Minister schijnt te aarzelen wordt de verlenging van de startbaan overal waar men komt het onderwerp der gesprekken en rekent men er stellig op dat ten spoedigste een gunstige beslissing zal worden genomen.

Ik wil verder nog pleiten voor een dringende aanpak van maatregelen tot vakantiespreiding. Ik geloof dat dit aspect hier reeds uitvoerig genoeg is behandeld om daar niet verder te moeten op ingaan.

Ik pleit ook voor:

- een dringende aanpak van maatregelen tot vakantiespreiding ;
- de vestiging aan de kust van de zetel van de Vlaamse afdeling van het Commissariaat voor Toerisme ;
- het voeren van publiciteit in de ons omringende landen eerder dan in verafgelegen landen of werelddelen.

Dat waren, mijnheer de Minister, enkele concrete voorstellen en beschouwingen. Allen die bij het toerisme betrokken zijn of het van dichtbij volgen — en dat is toch één Belg op de acht — hopen dat in de zeer nabije toekomst concrete resultaten voortvloeien uit uw degelijke nota en de aanmerkingen erop. (*Applaus op de banken van de meerderheid*)

De **Voorzitter**: De Minister van Verkeerswezen heeft het woord.

De heer **J. Chabert**, Minister van Verkeerswezen (*op het spreekgestoelte*) : Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik wil vooreerst alle aanwezigen danken omdat zij hebben gewacht om te luisteren naar het antwoord dat ik op de veelvuldige opmerkingen zal geven. Niet alleen daarvoor ben ik u dankbaar, maar ook omwille van het feit dat wij zeer sereen, constructief, onbevooroordeeld en uitvoerig hebben gedebatteerd over de toekomst van het toeristisch beleid in Vlaanderen. Het is de eerste maal dat wij dat in de Cultuurraad doen. Ik ben u bijzonder dankbaar omdat u daar zo grondig bent op ingegaan.

Het heeft mij getroffen dat er een grote **consensus** bestaat over het toeristisch beleid in het Vlaamse land. Afgezien van een paar nuances die verband hielden met de politieke strekking van de sprekers, werd in dit debat geen grondige kritiek uitgebracht. De heer Adriaensens heeft op het einde wel sommige onderdelen van mijn nota als onvoldoende beschouwd, maar in feite is de Cultuurraad het blijkbaar eens over de grond van de zaak.

Ik zal niet in detail antwoorden op de vele tientallen sprekers die in dit debat aan het woord zijn gekomen. Dit zou ons werkelijk te ver leiden.

Wij hebben gepoogd de hier behandelde materie zoveel mogelijk per onderwerp te groeperen. Wij zullen trachten zo systematisch mogelijk een antwoord te verstrekken over de verschillende aspecten

van het toeristisch beleid die hier naar aanleiding van de nota aan de orde zijn gekomen.

De heren Content, **Bonnel**, Bode, Laridon, D. Claeys en Van Canneyt zijn van oordeel dat de hemieuwing van de hotelaccomodatatie aan onze kust bijzondere aandacht verdient. Wij gaan hiermee akkoord.

Gevraagd wordt of de economische **expansiewetgeving** hier niet toepasselijk moet worden gemaakt. Ik geloof dat die vraag gerechtvaardigd is.

Allereerst wens ik er de aandacht op te vestigen dat wij tussen 1967 en 1974 bijna 50 miljoen aan premies hebben verleend met het oog op de modernisering en de bouw van hotelinrichtingen.

Er werden in totaal 363 premies toegekend, namelijk 35 in de provincie Antwerpen, 17 in de provincie Brabant, 25 in de provincie Limburg, 25 in de provincie Oost-Vlaanderen en 253 in de provincie West-Vlaanderen.

13 % van de uitgekeerde bedragen ging naar de provincie Antwerpen, 5,5 % naar de provincie Brabant, 10,7 % naar de provincie Limburg, 10,8 % naar de provincie Oost-Vlaanderen en 58 % naar de provincie West-Vlaanderen.

Dit gebeurde op grond van het koninklijk besluit van 8 mei 1967 tot regeling van premies voor de modernisering en de bouw van hotelinrichtingen.

Bovendien herinner ik er aan dat wij omwille van gebrek aan kredieten verplicht zijn geweest de werken, die in aanmerking kwamen voor het toekennen van de premie, te beperken.

Ik heb nu de beslissing genomen dat voor het toekennen van de premies de werken zouden in aanmerking genomen worden die de hotelinrichtingen aangenamer en aantrekkelijker maken voor het verblijf van de gasten.

Dit is dus een uitbreiding van het huidige stelsel.

De heren Content, Bode en D. Claeys handelden over de economische expansiewetten van 24 mei 1959, 17 juli 1959 en 30 december 1970. In principe kunnen ze op de toeristische sector worden toegepast. Ik zal er bij mijn collega's van Economische Zaken, en ook bij de hier aanwezige Staatssecretaris van Streekeconomie op aandringen opdat zij zo vlug mogelijk praktische richtlijnen terzake zouden uitwerken.

Tenslotte verwijs ik naar mijn beleidsnota, waarin ik heb gesteld dat ik er zal naar streven om de onevenwichtige verhouding tussen het teveel aan hotels van eerste rang en een tekort aan goede hotels van tweede rang weg te werken.

Men heeft mij ook attent gemaakt op de **B.T.W.-heffing**. Uit ingewonnen inlichtingen blijkt dat het in België toegepaste percentage in vergelijking met het buitenland aan de lage kant ligt. Bovendien stelt men in de praktijk vast, dat steeds meer hotels en restaurants aan hun klanten inclusiefrekeningen aanbieden.

Dit zijn inlichtingen die ons werden verstrekt door het bevoegde ministerie.

Vooraf de heren Content en **Bonnel** hebben mij gevraagd waarom vakantietehuizen ook particuliere feestmalen organiseren, wat als een rechtstreekse concurrentie voor de horecasector wordt aangevoeld.

Dit probleem houdt mijn aandacht gaande en werd op mijn verzoek reeds grondig onderzocht.

Vooreerst wens ik er u attent op te maken, dat die vakantieinrichtingen van geen toelagen voor **wer**kingskosten genieten. Zij zijn onderworpen aan de B.T.W., terwijl zij jaarlijks voor controle hun boekhouding en exploitatierekeningen bij het Commissariaat-generaal voor Toerisme moeten indienen. Die instellingen zijn ook niet in overtreding van het statuut van de hotelinrichtingen, omdat zij noch op hun gebouwen noch in hun briefwisseling gebruik maken van een der beschermde benamingen.

Het is een feit dat die verschillende **vakantietehuizen** buiten het seizoen nog al eens vraag krijgen naar logement en vergadermogelijkheden voor grote groepen. Het gebeurt dat die vraag naar hotels wordt doorgegeven, maar de ervaring toont aan dat die er in de meeste gevallen niet kunnen of willen op ingaan, omdat zij over een te beperkte **logements-** of vergaderruimte beschikken, of omdat zij het economisch niet rendabel vinden voor een zo korte periode buiten het seizoen personeel aan te werven, het hotel te verwarmen en volledig in bedrijf te stellen.

Voorts worden in die vakantiehuizen binnen- en buitenlandse „marginale groepen”, zoals gehandicapten, Chileense vluchtelingen, Russische Joden, enz. opgenomen die elders om tal van redenen niet terecht kunnen. Het is duidelijk dat de **vakantietehuizen** hierdoor een belangrijke sociale rol spelen.

Het aanvaarden van een of ander feest voor een plaatselijke groep of sportvereniging is soms moeilijk te weigeren, omdat de vakantieinstelling geïntegreerd is in het lokale leven. Vele **middenstandsgroepen** leven met en van de **vakantieinrichting**. Ook de aanvragen van leden van de organisaties voor huwelijk of andere familiefeesten kunnen buiten het seizoen moeilijk worden geweigerd.

Los van die vaststellingen, dient uiteraard te worden vermeden dat in die vakantietehuizen systematisch dansavonden en feesten worden georganiseerd voor niet-leden of niet-vakantiegevers. Met het oog daarop heb ik dan ook het **Commissariaat-generaal** voor Toerisme opdracht gegeven de nodige stappen te doen bij de betrokken directies van de vakantietehuizen.

Sommige sprekers hebben terecht mijn aandacht gevestigd op de oprichting van toeristische recreatieparken.

Bij de voorbereiding van de gewestplannen was er in zes van die parken voorzien, te weten in **Knokke-Heist**, **Blankenberge-Zeebrugge**, **De Haan**, **Oostende-Middelkerke**, **Nieuwpoort** en **De Panne**.

Bij mijn weten werd er maar één dossier behouden, namelijk dat van **De Panne-Adinkerke**. Wij zijn wat dit probleem betreft opnieuw in contact getreden met de Vlaamse Staatssecretaris voor Streekeconomie en Ruimtelijke Ordening.

Daarenboven zal ik het initiatief nemen om het geheel van die problematiek in te leiden bij het Interdepartementale Coördinatiecomité voor het Toerisme. Ik sta positief tegenover die toeristische recreatieparken die de toeristen alle vormen van actieve en passieve ontspanningsmogelijkheden moeten bieden. Ik sluit mij aan bij de vaststelling dat die toeristische recreatieparken voor de kust een nieuwe elan zullen betekenen.

Ten slotte heeft onze kust, toeristisch gezien, een nationale en internationale betekenis voor ons land. Van de 218 345 495 fr. toelagen die verstrekt werden voor de toeristische infrastructuur werd 128 118 000 fr. of **58,7 %** toegewezen aan **West-Vlaanderen**, het resterende **41,3 %** werd verdeeld onder de vier andere provincies.

Ik kan u tevens mededelen dat ik een ernstige coördinatie van het investeringsprogramma zal ter sprake brengen bij de verschillende departementen die bij de verwezenlijking van de toeristische infrastructuur, en dus ook van recreatieparken, zijn betrokken.

Sta mij toe hier andermaal te verwijzen naar mijn beleidsnota, waarin ik heb onderstreept dat uit de beleidskeuzen vastgelegd in het Plan 1976- 1980, voorgelegd aan de Regering, voorzien wordt dat het rijksaandeel in de toeristische investeringen voor geciteerde periode op 10 miljard fr. kan worden geraamd.

Dit bedrag zal worden aangewend voor de **infrastructuurwerken** als de bouw van vakantietehuizen, jeugdtehuizen, hotels, vakantieplaatsen, toeristische parken, ontvangstcentra en recreatieve voorzieningen enz.

Ik moet aan de Cultuurraad mededelen, dat wij in verband met het Plan 1976-1980 nog geen definitieve opties hebben genomen wat de besteding betreft van de 10 miljard frank, waarover sprake. Momenteel bereidt het Planbureau terzake de beleidsalternatieven voor, die dan uiteindelijk dienen te worden genomen.

Een ander punt dat vele sprekers hebben aangesneden heeft betrekking op de vakantiespreiding.

Ik verwijs hier nogmaals naar de recente installatie van een ministerieel comité onder mijn voorzitterschap, dat ermee belast is na te gaan of de glijdende werktijden in de openbare sector kunnen worden ingevoerd. Die glijdende werktijden zouden, mijn inziens, het ééndags- en weekendtoerisme al in belangrijke mate kunnen stimuleren.

Bovendien heb ik aangekondigd dat ik het probleem van de vakantiespreiding opnieuw zal inleiden in een ministeriële werkgroep, en ik ook zal trachten de dialoog erover met de patroons, de onderwijssector en de vakbonden opnieuw aan de gang te brengen.

Inmiddels heb ik met zeer veel genoeg vastgesteld dat ook mijn collega van Nationale Opvoeding, Minister De Croo, zich in een interview principieel akkoord heeft verklaard met mijn zienswijze. Ook hij stelt dat de vakantiespreiding onafwendbaar wordt. Het is mij ook bekend dat Minister Humblet er positief tegenover staat.

Vanop deze tribune werd verder een lans gebroken voor een degelijke toeristische propaganda in het buitenland, die dan vooral zou moeten worden gericht op de ons omringende landen, in het bijzonder Nederland, Frankrijk, Duitsland en Groot-Brittannië. Ik sta daar volledig achter. Zoals ik het in mijn toeristische beleidsnota heb gesteld, moeten wij onze geografische ligging, op het kruispunt van Europa, zoveel mogelijk valoriseren.

Wij moeten overigens inspelen op het feit dat men onder meer in West-Duitsland en Groot-Brittannië al een gedeeltelijke vakantiespreiding heeft, waarop de heer Vandamme terecht heeft gewezen.

Ter informatie kan ik mededelen dat wij in 1973 voor de werkingskosten van onze toeristische bureaus in het buitenland evenals de kosten voor reclame en andere promotionele activiteiten 30,5 miljoen hebben besteed voor onze werking in Engeland, Frankrijk, Nederland en Duitsland en 25 miljoen voor de 10 andere landen waar wij vertegenwoordigd zijn.

Wij mogen nochtans niet vergeten België in de grote continenten, zoals Amerika en Japan, bekend te maken als invalspoort van Europa.

De leden van de Cultuurraad hebben eveneens aandacht geschonken aan de reorganisatie en de aan onze hervormde instellingen aangepaste structuur voor het Commissariaat-generaal voor Toerisme.

Allereerst ben ik de sprekers dankbaar dat zij zich uitdrukkelijk eens hebben verklaard met mijn beleid op het stuk van de toeristische propaganda in het buitenland.

In antwoord op de meest recente uiteenzetting van de heer Coppieters kan ik zeggen dat het inderdaad noodzakelijk en tevens logisch is dat er op dat punt naar een zekere eenheid wordt gestreefd waarbij vanzelfsprekend rekening zal worden gehouden met de eigenheid en met de identiteit van onze gewesten. De toeristische propaganda en het daaropvolgend toeristisch onthaal, met de daarbij horende culturele begeleiding, moet uiteindelijk wortelen, zoals ik het onderstreepte, in de volksgemeenschap van elk van onze gewesten.

Dat ik daar om bekommerd ben blijkt onder meer uit de zopas uitgegeven brochure „Toerisme in Vlaanderen” die in een zeer grote oplage in het buitenland en vooral in de ons omringende landen zal worden verspreid. Ik neem mij voor deze brochure aan al de leden van deze Cultuurraad te doen geworden. Zij is een overzicht van al de ontzaglijke mogelijkheden en rijkdommen die zich op het gebied van het toerisme in het Vlaamse

land aanmelden. Zij handelt over een periode die loopt van de Romeinen tot nu. Op pagina 3 zien wij zelfs de **IJzertoren** vermeld, wat erop wijst dat men de identiteit van het Vlaamse volk in deze brochure terugvindt. Ik stel zelfs vast dat men wat de kookkunst betreft niet nalaat te onderstrepen dat wij in Vlaanderen als „genoodden aan rijke tafelen” zijn en dat de brochure prachtige beelden van ons Bruegeliaans land bevat. Al moet ik vaststellen dat een van deze beelden blijkbaar een foto betreft van Ardense ham. (**Gelach**)

De heer M. Vandewiele: Van Vlaamse varkens !

De heer J. Chabert : Dat is de enige opmerking ter zake.

Dit brengt mij dan tot het probleem van de reorganisatie van het Commissariaat-generaal voor Toerisme. Zijn begroting 75 is gesplitst. Bovendien zal het Commissariaat-generaal voor Toerisme zelf worden gereorganiseerd volgens de hierna vermelde basisprincipes, los van de geruchten die hierover tot dusver werden gespreid. Er zullen een autonome Nederlandstalige en een autonome Franstalige dienst worden opgericht die elk onder de leiding van een commissaris zullen worden geplaatst. Die commissarissen zullen alle problemen behandelen met betrekking tot de ontvangst, de promotie en de ontwikkeling van de toeristische infrastructuur in de cultuurgemeenschappen.

Daarnaast zal er een dienst komen, belast met de overleg en de coördinatie van een vooraf vastgesteld maar beperkt aantal materies waarvoor een nationaal statuut wenselijk is.

Bijvoorbeeld : nationale wetten en reglementeringen, betrekkingen met het parlement, de nationale promotiecampagnes, de nationale statistieken, statuten voor hotels en kampeerterreinen.

Deze dienst van overleg en coördinatie zal onder leiding staan van de Commissaris-generaal voor Toerisme die steeds zal handelen in overleg met de twee commissarissen.

Onze vertegenwoordiging en propaganda in het buitenland zullen eveneens onder de leiding blijven van de Commissaris-generaal. Hij zal zijn beleid evenwel in overleg met de twee commissarissen moeten uitwerken. Tevens wordt nagegaan hoe aan de provinciale diensten van toerisme, de officiële maatschappijen voor transport zoals spoorwegen, Sabena, zeewezen, inspraak en medezeggenschap kan worden verleend. Ten slotte wordt bekeken op welke wijze deze dienst uitgebouwd moet worden om op een efficiënte en commerciële verantwoorde wijze zijn actie te kunnen voeren.

De heer D. Claeys: Mijnheer de Minister, hebt u een idee van de termijn waarbinnen de reorganisatie zal gebeuren?

De heer J. Chabert: Met bekwame spoed, mijnheer Claeys.

De heer W. Jorissen: Binnen afzienbare tijd!

De heer J. Chabert: Er is een verschil tussen „met bekwame spoed” en „binnen afzienbare tijd”!

De definitieve voorstellen inzake de reorganisatie van het Commissariaat-generaal voor Toerisme zullen mij eerlang door de administratie worden voorgelegd.

Wat het sociaal toerisme betreft vestig ik er de aandacht op, dat in 1973 acht projecten werden gesubsidieerd in Vlaanderen en 5 projecten in Wallonië.

Ik wil laten opmerken dat men de politiek inzake sociaal toerisme niet kan beoordelen op basis van de toelagen verstrekt in de loop van één jaar. Men dient rekening te houden met het feit dat de initiatieven uitgaan van de door het Commissariaat-generaal voor Toerisme erkende organisaties voor sociaal toerisme die hun investeringen plannen volgens de behoeften van hun leden.

Zo werden in Vlaanderen sinds 1945 — 20 en in Wallonië 10 gezinsvakantieinstellingen opgericht, terwijl er voor de jeugd respectievelijk 54 voor Vlaanderen en 45 voor Wallonië zijn.

Voor 1975 werden subsidies ten belope van ongeveer 125 miljoen fr. aangevraagd voor projecten van sociaal toerisme in Vlaanderen.

Het bedrag van 146 miljoen fr., dat het Ministerieel Comité voor Economische en Sociale Coördinatie in 1972 ter beschikking stelde voor toeristische uitrustingen in Wallonië, namelijk in de provincies Namen, Luik en Luxemburg, vloeide voort uit de parallelle kredieten (Zeebrugge), die aan Wallonië werden toegekend.

Ik wens er hier meteen nog aan toe te voegen, dat de Franstalige autonome dienst voor het toerisme de toeristische belangen van het Duitstalige gebied zal behartigen, rekening houdend met de adviezen van de Duitstalige Cultuurraad.

Voor de periode 1973 werd in het Duitstalige lands-gedeelte 19 miljoen uitgekeerd voor toeristische infrastructuur.

Sommige sprekers hebben ook gehandeld over de problematiek rond de verlenging van de startbaan op de luchthaven van Oostende-Middelkerke.

Het betreft de heren Claeys, Laridon en Van Geyt. Ik wil mij niet onttrekken aan een debat over dit onderwerp. Ik ben het met de sprekers eens en geef er mij rekenschap van dat men op dit stuk zekere belangrijke toeristische overwegingen kan laten gelden. Wij moeten de aangelegenheid van de startbaan te Oostende met de grootste sereniteit benaderen. Ik heb alle begrip voor degenen die pleiten opdat men in Oostende zou rekening houden met de belangrijke toeristische infrastructuur en met de tewerkstelling. Ik begrijp dat men pleit opdat de beslissing die vroeger werd genomen zou worden uitgevoerd.

De heer J. Ramaekers: Met sereniteit.

De heer W. Jorissen: Met bekwame spoed.

De heer J. Chabert: Ik weet dat in Oostende een groep mensen.. .

De heer D. Claeys: Een zeer kleine groep.

De heer J. Chabert: . . . bepaalde bezwaren hebben geopperd tegen de verlenging van deze startbaan.

Ik herhaal dat mijn departement alle kredieten heeft ingeschreven in de begroting 1975 opdat de verlenging van de startbaan ook werkelijk zou kunnen worden uitgevoerd. Ik herhaal wat ik reeds zo dikwijls heb beweerd in interviews en ookelders, maar wat sommigen blijkbaar niet hebben begrepen. Indien vandaag geen definitieve beslissing is gevallen in verband met de verlenging van de startbaan dit niet is te wijten aan de Minister van Verkeerswezen maar wel aan het feit dat de dienst voor Stedebouw, geconsulteerd in juli 1974, aan uw dienaar nog steeds geen advies heeft verstrekt in verband met deze verlenging.

Ik heb in sommige aan de kust verschenen kranten gelezen dat men mij verwijt een Pontius Pilatus te zijn...

De heer W. Jorissen: Men kent u daar blijkbaar’.

De heer J. Chabert: . . . die nalaat aan Oostende te geven wat Oostende toekomt.

De onwetendheid in sommige kringen verbaast mij steeds. Ik stel immers vast dat in dat artikel nergens wordt gesproken over het advies van Stedebouw, terwijl iedereen weet dat sedert juli 1974 het hoofdbestuur werd geraadpleegd en een volledig dossier werd overgelegd. Ik heb echter nog steeds geen advies gekregen. Het is mij niet mogelijk de wet te overtreden zolang ik niet beschik over dat advies. Derhalve kan ik ook nog niet beslissen of de startbaan te Oostende verlengd zal worden.

Ik kan u nochtans vandaag mededelen dat ik, volgens de jongste inlichtingen waarover ik beschik, in de loop van deze week dit advies zal ontvangen. Ik weet niet wat de inhoud ervan zal zijn, maar zodra het mij wordt overgezonden zal ik met bekwame spoed het dossier voorleggen aan het Ministerieel Comité dat ter zake uiteindelijk een beslissing moet treffen. Aan degenen die zo goed hebben gepleit voor de verlenging van de startbaan kan ik de zekerheid geven dat een beslissing ter zake zeer nakend is en dat in elk geval rekening zal worden gehouden met het advies van Stedebouw.

De heer W. Jorissen: U mag het niet op de lange baan schuiven !

De heer J. Chabert: Dat zal ik beslist niet doen. Zodra wij in het bezit zijn van het advies zal de

beslissing zeer spoedig worden getroffen. Alle kredieten daartoe zijn trouwens voorzien.

Een suggestie die naar mijn gevoel aandacht verdient, is het instellen van een ontschepingspremie in de zeehavens. Ik zal dit nader laten onderzoeken. Voor de aanstelling van een commissaris voor het kusttoerisme voel ik daarentegen niet zoveel. Ik vrees namelijk een sneeuwbaaleffect. Ook andere toeristische gebieden in de Vlaamse provincies zouden wellicht op een soortgelijke commissaris aanspraak maken.

Het probleem van de industrialisering van Brugge en de invloed ervan op het toerisme is zeer delicaat. In september 1971 kwam er, op initiatief van het Commissariaat-generaal voor Toerisme een protocol tot stand met Westtoerisme, de Westvlaams Economische Raad en de diverse stadsbesturen van de kust. Hierin wordt bepaald dat de industrialisering van Zeebrugge door de toeristische sector inspraak krijgt in de uitbouw van de haven, en dat aan bepaalde voorwaarden op het stuk van de lucht-, water- en zichtverontreiniging wordt voldaan.

Ik zal erover waken dat dit protocol wordt geëerbiedigd.

De heer Vandezande heeft de Sabena ervan beschuldigd de Vlaamse chartermaatschappijen te boycotten en alle winstgevende zaken naar de particuliere sector toe te spelen.

Hij heeft mij ook laten verstaan dat begaalde landingen die in Zaventem niet konden gebeuren wegens de mist, naar Frankfurt werden omgeleid in plaats van naar Oostende. Ik heb hem toen reeds gevraagd naar concrete verduidelijkingen van wat hij in algemene bewoordingen aankloeg. Ik heb die concrete klachten nog niet ontvangen. Indien u ze mij schriftelijk mededeelt, eventueel volgens de procedure van parlementaire vraag en antwoord, zal ik erop antwoorden.

De heer R. Vandezande: Mijnheer de Minister, mag ik u even onderbreken? U heeft gesproken over chartermaatschappijen en touroperators. Ik ken ook het verschil tussen deze begrippen. Het is een feit dat de Sabena vooral met eigen chartermaatschappijen werkt en niet met touroperators. Wij hebben vastgesteld dat de Sabena in Amerika onderhandelingen heeft gevoerd met het oog op het bekomen van landingsrechten. Op interpellaties die ik ter zake vroeger heb gehouden heeft men mij steeds geantwoord dat die onderhandelingen moesten worden gevoerd via de Minister van Buitenlandse Zaken.

Ik heb toen gezegd dat, als men een commerciële maatschappij is, men recht op de man afaat, zelf met andere commerciële maatschappijen in het buitenland onderhandelt en niet via de Minister van Buitenlandse Zaken.

Nu doet men het toch, als het kalf verdronken is en als er niets meer aan te doen is.

Dat is hetgeen ik Sabena ten laste heb gelegd in het verleden. En nu leg ik deze maatschappij ten laste dat zij te weinig commerciële geest heeft.

De heer J. Chabert: Ik geloof niet dat het moment geschikt is, mijnheer Vandezande, om een debat te beginnen over de commerciële geest van Sabena. Daar zouden wij zeer lang kunnen over praten.

De heer J. Ramaekers: Wat de heer Vandezande zegt is trouwens niet juist!

De heer J. Chabert: Ik ga niet in om de grond van de aanklacht van de heer Vandezande. Ik zeg alleen maar dat het moment niet opportuun is om een debat te beginnen over Sabena. Een dergelijk debat moet volgens mij worden gevoerd in het Parlement ter gelegenheid van de bespreking van mijn begroting. Dat heeft niets te maken met de beleidsnota inzake toerisme.

Wat de heer Vandezande zegt is, tussen haakjes, inderdaad niet juist. In de eerste plaats gebeuren onderhandelingen inzake landingsrechten via de departementen van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel. Afgevaardigden van Sabena zijn echter vaak betrokken bij de onderhandelingen. In de tweede plaats werkt Sabena niet met chartermaatschappijen.

De heer R. Vandezande: Met één chartermaatschappij.

De heer J. Chabert : Inderdaad, Sabena heeft slechts één chartermaatschappij, namelijk Sobelair, waarvan Sabena meer dan 90% van de aandelen bezit. Aangezien de Belgische Staat meer dan 90 % van de aandelen van Sabena bezit, wil dit in feite zeggen dat Sobelair een chartermaatschappij is die eigendom is van de gemeenschap.

De heer R. Vandezande: Een maatschappij die winst maakt, terwijl de Staat het verlies bijpast.

De heer J. Chabert: Ik stel u voor, mijnheer Vandezande, uitvoeriger over Sabena te handelen bij de bespreking van mijn begroting in het Parlement.

De heren Suykerbuyk en Coens hebben een opmerking gemaakt in verband met de samenwerking met de provinciale en gewestelijke V.V.V.'s.

Er zal weldra een koninklijk besluit verschijnen, waarbij de provinciale diensten voor toerisme in de mogelijkheid zullen worden gesteld een verantwoordelijke ambtenaar aan te stellen, speciaal belast met het stimuleren en coördineren van de activiteiten der gewestelijke V.V.V.'s.

Voor deze uitgaven werden per provincie 500 000 fr. uitgetrokken, omdat de toelagen voor de provincies van 1 miljoen op 1,5 miljoen werden gebracht.

Bovendien zullen de promotionele activiteiten van de gewestelijke V.V.V.'s financieel beter worden

gesteund. Hiervoor is 2 miljoen meer ingeschreven op de begroting 1975. Deze propagandatoelagen worden berekend op grond van de werkelijk geleverde prestaties.

Wat betreft de problematiek der kampeerterreinen en de inspanningen die ter zake worden gedaan om deze sector te moderniseren, verwijs ik naar een koninklijk besluit dat vorige zaterdag is verschenen en dat de volgende mogelijkheden zal bieden aan de particuliere kampeerterreinen.

— Exploitanten van kampeerterreinen die de inspanning willen doen zich in regel te stellen met de voorwaarden vereist voor een kampeerterrein met twee sterren kunnen mits zij de vereiste voorschriften en voorwaarden naleven een staatspremie ontvangen van 20% der uitgevoerde **moderniserings**-werken met een maximum bedrag van 300 000 fr. per exploitant-eigenaar.

— Voor terreinen die omwille van een beslissing door de hogere overheid moeten verdwijnen uit de zone waar ze thans liggen en die heringericht zouden worden op een andere plaats kunnen de **eigenaars**-exploitanten een staatstoelage ontvangen, mits ze beantwoorden aan de voorgeschreven reglementering, die kan gaan tot 600 000 fr.

— Anderzijds zullen aan de Commissies voor advies van het kampeerwezen, enkele wijzigingen aan het Koninklijk Besluit van 29 oktober 1971 worden voorgesteld om de toepassing ervan te vergemakkelijken voor de bestaande **kampeerinstallaties**. Deze wijzigingen zijn nu in onderzoek. De nieuwe kampeerterreinen zullen in ieder geval moeten beantwoorden aan de voorgeschreven normen.

Ik zal ook de voorstellen onderzoeken die mij via de Hoge Raad voor Sociaal Toerisme en door de organisaties voor sociaal toerisme werden overgezonden. Zij zijn gericht op een promotie van het kampeerwezen.

Het probleem van de weekendverblijfparken behoort, zoals u weet, niet tot mijn bevoegdheid. Dit is een zaak die onder de Staatssecretaris voor de Ruimtelijke Ordening ressorteert. Ik zal dat met hem evenwel bespreken.

Tot besluit van dit voor mij belangrijke debat wens ik nogmaals te benadrukken dat het in mijn bedoeling ligt om, in het kader van de reorganisatie en herstructuratie van het Commissariaat-generaal voor Toerisme, alle toeristische gebieden volledig aan hun trekken te laten komen.

Ik heb met veel aandacht geluisterd naar de advocaten van de respectieve gewesten, naar de Limburgers en degenen die hier een pleidooi voor de Kempen hebben gehouden. Het is inderdaad waar dat ook in deze streek nog zeer vele interessante mogelijkheden liggen voor de toeristen en wij ons niet unidimensioneel moeten richten op de kust of de Ardennen. Er zijn vele mooie gebieden in ons land waar heel weinig toeristen komen. Ik ben degenen dankbaar die daarop hebben gewezen.

Men mag niet de indruk hebben dat onze inspanningen vooral en alleen op het kustgebied zijn gericht. Het gaat hier om een toeristisch belangrijk gebied. Maar met de zopas begonnen campagne rond de kathedralen en stadhuizen willen wij doelbewust de toeristen ertoe bewegen over heel Vlaanderen en heel Wallonië uit te zwermen.

De heer M. Babylon: En Schaarbeek?

De heer J. Chabert: Laten wij niet elke dag over Schaarbeek spreken. Wij hebben het over toerisme, dit werkt de pacificatie van de geesten in hand.

Volgend jaar zullen wij in een nationale campagne de landschappen aan beurt de laten komen.

Bij overweging van heel dit beleid, ben ik tot de conclusie gekomen dat het toerisme op zijn juiste plaats is in het Ministerie van Verkeerswezen. De heer Suykerbuyk heeft dat terecht onderstreept, er is een zeer sterke relatie tussen de verschillende sectoren van mijn departement.

Toen ik de heer Vandamme hoorde pleiten voor meer fietspaden en de heer Suykerbuyk voor het vervoer van fietsen via de N.M.B.S., dacht ik dat wij toch de mogelijkheid hebben in ons departement om, dank zij de verantwoordelijkheid die wij dragen in deze verschillende sectoren, beslissingen te nemen waarvoor wij alleen verantwoordelijk zijn.

Ik heb met de grootste sympathie geluisterd naar het voorstel van de heer Suykerbuyk. Indien men in Duitsland erin geslaagd is de spoorwegen te overhalen fietsen ter beschikking te stellen aan diegenen die in idyllische stations de treinen verlaten om vandaar uit met de **fiets** de streek te ontdekken, is er geen enkele reden waarom wij dat in België niet zouden kunnen. Maar de heer Vandamme heeft overschot van gelijk wanneer hij zegt dat men om te kunnen fietsen over de nodige infrastructuur moet beschikken. Men mag onze fietsers niet op de wegen jagen waar zij het gevaar lopen het slachtoffer te worden van de verkeersonveiligheid. Dat is een heel moeilijk probleem.

Zoals gezegd hebben wij op sommige plaatsen verlaten spoorwegbeddingen die wij zouden kunnen uitrusten. Ik heb dat in mijn beleidsnota aangestipt. Maar wij mogen het aspect „verkeersveiligheid” niet uit het oog verliezen, ook niet wanneer wij aan toerisme doen. Daarom ben ik de heer van Waterschoot bijzonder dankbaar voor de menselijke noot die hij in dit debat heeft gebracht. Het is juist dat nog te veel mensen het slachtoffer worden van verkeersongevallen.

Het is dramatisch vast te stellen dat vooral tijdens de toeristische piekdagen, de enige dagen die er voor de gezinnen zijn om samen met vakantie te gaan, de vakantiegangers getroffen worden door vreselijke verkeersongevallen. Tijdens die dagen gebeuren er te veel!

Wij houden altijd ons hart vast wanneer de lange weekends van Pasen en Pinksteren, alsmede het

einde van de maanden juni en juli aankomen, omdat wij vooraf weten dat zoveel mensen in die periode slachtoffer worden van zware verkeersongevallen. Vandaar dat wij de heer van Waterschoot bijzonder dankbaar zijn dat hij daar onze aandacht heeft op gevestigd.

Ik zou ten slotte dan nog een paar antwoorden willen verstrekken op opmerkingen die hier vandaag werden geformuleerd in verband onder meer met het gebruik van scholen en internaten tijdens de zomermaanden. Ik geloof dat het de heer **Suykerbuyk** was die daar mijn aandacht heeft op gevestigd en ik ben het daarover volledig met hem eens. U weet hoe wij destijds op het departement van Cultuur gepleit hebben voor de polyvalentie van de infrastructuur, die ter beschikking gesteld wordt van de culturele sector. Hetzelfde is waar voor het toerisme. Wat mij betreft, ik ga ermee akkoord dat men deze onderwijsinfrastructuur ter beschikking zou stellen van de jeugd gedurende de vakantie maanden. Men zegt dat daaraan aspecten verbonden zijn waar ik uw aandacht moet op vestigen : de omschakelingsperiode, het einde van het schooljaar en het begin van de vakantieperiode is te kort; er blijft het belangrijke probleem van het personeel, het schoolpersoneel wil onmiddellijk met vakantie gaan, het andere personeel is niet geïnteresseerd omdat de periode te kort is. Dat alles dient te worden onderzocht.

Wat mij betreft, ik deel volkomen uw opvattingen ter zake, wij moeten zo spoedig mogelijk proberen al deze infrastructuur zo intensief als het kan te gebruiken.

U hebt ook allusie gemaakt op de sneeuwklassen. Ik ben zelf in mijn gemeente schepen van Onderwijs en ik heb — denk ik — het voorbeeld gegeven om de leerlingen uit de scholen van mijn geliefde gemeente te sturen naar de openluchtklassen in de Kempen en ik heb ze ook naar de kust gestuurd. Dit om u te zeggen dat wij het met u eens zijn en ik niet alles verwacht van de sneeuwklassen alleen. Ik moet hier toch aan toevoegen dat wij, wanneer wij de kinderen zien terugkomen uit het hoogland, wanneer zij de trein verlaten en ook de vliegtuigen — want wij moeten er zoveel mogelijk voor zorgen dat er gevlogen wordt door de Sabena, dat is een zaak die te maken heeft met de rentabiliteit — wij toch ook blij zijn ze zo in blakende gezondheid te zien terugkeren uit dat hoogland, dat ook niet van bepaalde charmes verstoken is.

De heer J. Valkeniers: Wat een dichtelijke beleving !

De heer J. Chabert: Ja, wij zitten hier toch in de Cultuurraad en wij praten over toerisme. Daarstraks hebben verschillende collega's gezegd dat ik een meer culturele dimensie moet geven aan het toerisme. Laat mij dan ook toe deze zeer kleine dichtelijke beleving te hebben om te zeggen dat ik

vind dat onze kinderen met de natuur als handboek zowel de Kempen moeten ontdekken, als de Ardennen, of de kust, maar dat ze ook de sneeuwklassen in andere landen mogen hebben, waar zij over sneeuwelementen beschikken die wij in ons land niet hebben.

Ik geloof, mijnheer de Voorzitter, geachte Collega's, dat ik **daarmede** op de meeste vragen geantwoord heb en ik vraag om begrip bij die collega's, die niet in detail antwoord gekregen hebben op de vragen die door hen werden gesteld, omdat het niet mogelijk was dit uitgebreid te doen, **zoniet** stond ik hier vanavond laat nog.

Ik zou nog alleen aan de heer Adriaenssens willen zeggen dat het, wat betreft de Hoge Raad voor Sociaal Toerisme, mijn bedoeling is om deze aan te passen aan de nieuwe structuren die wij hebben opgebouwd, zodanig dat zij zullen gesplitst worden daar waar het nodig is en dat zij zullen beschikken over de nodige logistieke steun opdat zij behoorlijk zouden kunnen werken.

Ik ben het met u eens wanneer u zegt dat 60% van onze landgenoten momenteel nog niet de drempelvrees hebben overwonnen om resoluut aan toerisme te doen. Sommigen onder hen doen dit, maar zijn niet officieel opgenomen in de statistieken. Zoals wij destijds voortdurend hebben gepleit voor de democratisering van de cultuur, pleiten wij nu voor de democratisering van het toerisme. Het is mijn ambitie dit te verwezenlijken, opdat niet langer enkel 40% van onze bevolking zou genieten van de **ontzaglijke** verrijking die het toerisme biedt. Ik hoop dat wij in samenwerking met de Cultuurraad en rekening houdend met de belangrijke suggesties die wij werden gedaan om dit beleid nog democratischer te maken, er spoedig zullen in slagen om te komen tot een toerisme voor allen en dat dit dan meteen de bekroning of één van de bekroningen van de cultuurautonomie zou kunnen zijn, die wij destijds zo hebben nagestreefd, dat wij nu zelf het toeristisch beleid in onze **cultuurgemeenschap** kunnen uitstippelen, met als gevolg dat wij er ook zelf verantwoordelijk zullen voor zijn. **(Applaus op de banken van de meerderheid)**

De Voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? Het debat is gesloten.

VRAAG OM UITLEG (R.v.O. art. 49) van de heer M. Vanhaegendoren tot de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden over het standpunt van de Regering inzake de uitbreiding van de bevoegdheid van de Cultuurraden en inzake de te treffen algemene maatregelen om de gemeenten financieel in staat te stellen het plaatselijk cultureel werk te subsidiëren.

De Voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vanhaegendoren tot de Minister van

Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden over het standpunt van de Regering inzake de uitbreiding van de bevoegdheid van de **Cultuur**-raden en inzake de te treffen algemene maatregelen om de gemeenten financieel in staat te stellen het plaatselijk cultureel werk te subsidiëren. De heer Vanhaegendoren heeft het woord.

De heer M. Vanhaegendoren (op het spreekgestoelte) : Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, geachte Collega's, de rechtstreekse en onrechtstreekse steun en medewerking van de ondergeschikte besturen aan plaatselijk jeugdwerk, jongerenwerk en cultureel werk voor volwassenen is volledig afhankelijk van de financiële mogelijkheden van deze instanties en van hun eigen goeddunken.

Afgaande op de officiële reglementen die ons bekend zijn erkennen wij met voldoening dat sommige besturen een correct beleid voeren, zowel wat betreft het quantum van de verleende rechtstreekse en onrechtstreekse steun als wat betreft het vermijden van iedere discriminatie en het stimuleren van vernieuwing.

In vele gevallen is deze steun, hetzij onvoldoende vanwege de budgettaire toestand, hetzij willekeurig vanwege onwetendheid of zelfs partijdigheid.

In andere gevallen bestaat het gevaar dat er steun verleend wordt aan feitelijk niet-werkende organisaties of aan organisaties die de dubbelganger zijn van andere bestaande organisaties. De beperkte beschikbare geldmiddelen worden in dat geval niet rechtvaardig verdeeld.

Teneinde deze bestaande en mogelijke misbruiken te vermijden heeft de Raad van State in zijn advies L. 11572/1 van 2 juni 1972, uitgebracht op verzoek van de Minister van Nederlandse Cultuur, voorgesteld aan artikel 22 van de wet van 3 juli 1971 een paragraaf 3° toe te voegen tot verruiming van de bevoegdheid van de Cultuurraden, luidende als volgt: „De provincies, de agglomeraties, de federaties van gemeenten of de gemeenten met taken te belasten of de Koning te machtigen dit te doen”. Dit voorstel van de Raad van State werd als voorstel van wet ingediend door Kamerleden A. De Beul en CS. (nr. 180 – B.Z. 1974 – 10 juli 1974), en insgelijks door uw dienaar en CS. (nr. 17 – B.Z. 1974 – 30 april 1974).

In zijn advies van 25 januari gegeven naar aanleiding van het ontwerp-decreet „tot regeling van de geldelijke tussenkomst van het Rijk in het Nederlandstalige sociaal-cultureel vormingswerk voor volwassenen in verenigingsverband” (nr. 109 – 27 januari 1975) verklaart de Hoge Raad voor de Volksopleiding : „de cultuur-politieke optie inzake de verantwoordelijkheid van de ondergeschikte besturen dient een juridische fundering te krijgen”.

Uit het goedgekeurde decreet tot regeling van de erkenning en subsidiëring van het landelijk georganiseerde jeugdwerk, en uit het ontwerp-decreet voor het Nederlandstalige sociaal-cultureel vormingswerk

voor volwassenen in verenigingsverband, en uit de hoe-grootheid of beter gezegd de hoe-kleinheid van de culturele dotaties en het ontbreken van iedere fiscale bevoegdheid van de Cultuurraden, blijkt dat de Regering haar tussenkomst wenst te beperken tot subsidiëring van de centrale werking van de landelijke en regionale organisaties.

Het kleine krediet dat volgens het zogenaamde puntenstelsel beschikbaar gesteld wordt voor plaatselijke initiatieven en andere beperkte kredieten in de begroting, veranderen ten gronde niets aan deze beleidsoptie.

De Minister van Nederlandse Cultuur zal ons hopelijk niet tegenspreken :

a. als wij beweren dat de inspanning van plaatselijke werkers voor jeugdwerk, jongerenwerk en cultureel werk voor volwassenen, op grond van hun Vlaams, sociaal en cultureel engagement, een bijzonder waardevol element is van de Nederlandse cultuur in Vlaanderen.

Van in een ver verleden tot nu toe hebben deze ontelbare idealisten in hoge mate en onbaatzuchtig bijgedragen tot de alzijdige verheffing van onze gemeenschap. De subsidiëring van het plaatselijk werk is derhalve geen liefdadige gunst maar een recht.

Ook al constateren wij de groeiende invloed van de massa-media toch zullen, in de huidige snel veranderende maatschappij, de vormgeving van onze samenleving en de mentaliteit van de bevolking nog grotendeels afhangen van het idealisme dat aanwezig is in het plaatselijk werk. De culturele werkers „in het veld” zijn in zekere mate onafhankelijk van de niet altijd belangloze invloeden van sommige buitenlandse machten wier cultuur en levensstijl en wier visie op het wereldgebeuren ons met zachte middelen wordt opgedrongen;

b. als wij beweren dat er een aanzienlijk aantal plaatselijke verenigingen bestaan die niet wensen te functioneren als afdeling van landelijke organisaties of die uit hoofde van hun werking daar niet voor in aanmerking komen. Daar zij de steun van een bestaande centrale leiding moeten ontberen en het uitgangspunt kunnen zijn van culturele vernieuwing verdienen zij bijzondere aandacht ;

c. als wij beweren dat de structuur van de verschillende organisaties verschillend is, in die zin dat sommige organisaties van uit een centrale leiding het plaatselijk werk sterk oriënteren, terwijl in andere organisaties een gedecentraliseerd beleid wordt gevoerd, waarbij de plaatselijke werking overwegend berust op de inspanningen en de creativiteit van plaatselijke leiders en besturen.

Door alleen de centrale werking te stimuleren worden de gecentraliseerde organisaties **bevoor**-deligd ten **nadele** van de organisaties die uit hoofde van hun voorkeur voor decentralisatie

- er een minder sterk uitgebouwd centraal apparaat op na houden;
- d. als wij beweren dat een aantal ondergeschikte besturen er niet aan **toezijn** een werkelijk cultuurbeleid te voeren;
 - e. als wij beweren dat aan een aantal ondergeschikte besturen de financiële middelen daartoe ontbreken.

Uit deze vaststellingen resulteren noodzakelijkerwijze discriminaties, alleen reeds op grond van de verschillende financiële situaties van de ondergeschikte besturen.

Uit dien hoofde blijven de plaatselijke verenigingen en vooral de verenigingen die niet aangesloten zijn bij landelijke corporatie of verbonden, blootgesteld aan discriminaties die niet te verzoenen zijn met de bepalingen van de cultuurpaktwet en het cultuurpactdecreet. In deze wet en decreet wordt niet alleen bepaald dat niemand kan gediscrimineerd worden vanwege zijn ideologische of politieke strekking maar tevens dat niemand er toe kan verplicht worden zich tot een bepaalde strekking te bekennen.

Daar het beleid van het cultureel werk door de grondwet onttrokken is aan de nationale wetgever en de nationale wetgever a priori geen beschikkingen kan treffen alleen toepasselijk op **één cultuurgemeenschap**, kunnen uitsluitend de cultuurraden de nodige maatregelen treffen. De uitvoeringswet van 3 juli 1971 laat hun zulks echter niet toe.

Anderszins ware het wenselijk preventief op te treden teneinde de Cultuurpactcommissie niet overbodig te belasten met klachten tegen ondergeschikte besturen.

Kan de Minister, gelet op voorgaande vaststellingen, mededelen :

- a. of de regering in de huidige grondwettelijke situatie, de intentie heeft om via **een** ontwerp van nationale wet, algemene maatregelen te treffen om de gemeenten er gelijkelijk financieel toe in staat te stellen het cultureel werk te subsidiëren?
- b. of zij de intentie heeft het bestaande wettelijk vacuüm te verhelpen in de zin van vermelde voorstellen van wet aansluitend bij het door de Raad van State versterkte advies?
- c. of zij in dit geval de intentie heeft de aansluiting bij een landelijke corporatie of verbond als voorwaarde te stellen tot subsidiëring van plaatselijke initiatieven door de ondergeschikte besturen? (*Applaus bij de leden van de Volksunie*)

De Voorzitter: Mevrouw de Minister heeft het woord.

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden (*op het spreekgestoelte*): Mijnheer de Voorzitter, geachte Collega's, wij kennen de bekommerning van de heer Vanhaegendoren met betrekking

tot het plaatselijke cultuur- en jeugdwerk; wij delen zijn bekommerning.

Het is zeker waar dat een volwaardige cultuurpolitiek op alle bestuurlijke niveaus gevoerd moet worden. De subsidiëring van nationale secretariaten van cultuur- en jeugdverenigingen is belangrijk, maar de subsidiëring ervan heeft maar zin wanneer de werking gebaseerd is op plaatselijke en **gewestelijke** afdelingen.

Mijn voorgangers hebben bij herhaling gewezen op de complementaire taak van de drie openbare besturen in dat opzicht. Mijn departement heeft consequent deze politiek gevolgd door de verbetering van de financiële middelen van de nationale jeugd- en culturele verenigingen.

De steun van het departement aan het plaatselijk werk blijft echter beperkt; het is ook niet anders mogelijk dan deze steun beperkt te houden. De nationale overheid staat te ver van het plaatselijk cultureel leven; zij kan de waarde en de omvang van plaatselijke activiteiten meestal niet of in onvoldoende mate evalueren, maar het belangrijkste probleem ligt in de omvang van de plaatselijke verenigingen en de beperktheid van de kredieten.

Aan de principiële stelling van de heer **Vanhaegendoren** dat de gemeentebesturen een taak hebben tegenover het plaatselijk cultureel werk, zal wel niemand twijfelen. Wij menen overigens dat reeds heel wat gemeentebesturen het plaatselijk werk niet of onvoldoende kansen geven of subsidiëren.

Het probleem van de subsidiëring van het plaatselijk werk is ingewikkelder dan een eenvoudige uitbreiding van de wet op de culturele autonomie. Zo'n wijziging verleent de gemeenten overigens niet automatisch toestemming om plaatselijke toelagen te geven. Ook dan zal de verplichting daartoe moeten worden ingeschreven in een decreet.

Het zou niet realistisch zijn op korte tijd een ideale toestand na te streven. Men mag ook niet over het hoofd zien dat recente ontwerpen van decreet aan de gemeenten belangrijke financiële verplichtingen zullen opleggen.

Zo zal het decreet op het openbare bibliotheekwezen dat, naar wij hopen, weldra in openbare zitting van deze vergadering besproken zal worden, de financiële steun van de nationale en provinciale overheden verhogen, maar ook deze van de gemeenten.

Mijn belangrijkste opmerking op de vragen van de heer Vanhaegendoren is echter een van andere aard.

De heer Vanhaegendoren verwijst naar het advies van de Raad van State naar aanleiding van hetzelfde ontwerp van decreet op het **bibliotheekwezen**.

Het is juist dat de Raad van State voorgesteld heeft de uitvoeringswet van 3 juli 1971 op de culturele autonomie te amenderen in de zin dat de **Cultuurraad** de gemeenten en provincies financiële verplichtingen kan opleggen.

Het heeft mij steeds verwonderd dat de Raad van

State alleen de suggestie van een wetswijziging voorstelt om het gestelde constitutionele probleem op te lossen.

Nochtans voorziet de wet in een procedure om een eventueel bevoegdheidsprobleem tussen Parlement en Cultuurraad op te lossen : met name het in Artikel 28 bedoelde door de Kamers te nemen „gunstige besluit”. Wij geven toe dat deze procedure ietwat omslachtig is, maar in de huidige grondwettelijke context lijkt het de Regering opportuener de bestaande procedures te volgen dan een nieuw debat te openen over de draagwijdte van de culturele autonomie, waarvan niemand weet wanneer en hoe een besluitvorming te verwachten valt.

Wij onderstrepen dat met deze wettelijk vastgestelde procedure in principe hetzelfde bereikt kan worden als met een wijziging van wet. Van een wettelijk vacuüm mag men stricto sensu niet spreken.

De heer Vanhaegendoren deed ook opmerken dat het subsidiëren van plaatselijke verenigingen afhankelijk is van de aansluiting bij een landelijke vereniging.

Dit is niet het geval. Plaatselijke verenigingen die niet aangesloten zijn bij een landelijke vereniging komen in beginsel evengoed in aanmerking; zij moeten echter voldoende activiteiten hebben ontwikkeld.

Ik kan overigens de verzekering geven dat bij de voorbereiding van het decreet tot subsidiëring van plaatselijk cultureel werk, alle waarborgen zullen worden ingebouwd opdat alle plaatselijke verenigingen op een voet van gelijkheid zullen staan.

Ik moet er bovendien op wijzen dat de toelagen die aan nationale verenigingen worden verstrekt, niet bestemd zijn voor de werking van plaatselijke afdelingen, maar voor de uitsluitende werking van de nationale en regionale secretariaten. Van een discriminatie kan dus geen sprake zijn. Alle plaatselijke verenigingen staan op dezelfde voet.

Ten opzichte van de bevoegdheid van de Cultuurraden aan gemeenten en provincies verplichtingen van financiële aard op te leggen, wenst de Regering alvorens aan andere wetgevendende initiatieven te denken voorlopig de procedure uit te testen die door de wet van 3 juli 1971 is bepaald.

De Voorzitter: Het incident is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

Verdaging van de vraag om uitleg van de heer G. Monard

De Voorzitter: Dames en Heren, op aanvraag van de heer Monard, indiener van de volgende vraag gericht tot de Minister van Nationale Opvoeding over de studietoelagen en sociale voordelen, meer

bepaald voor de studenten in het hoger onderwijs, stel ik aan de Raad voor de uiteenzetting van deze vraag om uitleg te verdagen tot de volgende openbare vergadering.

Geen bezwaar? **(Neen)**

Aldus is besloten.

VRAAG OM UITLEG (R.v.O. art. 49) van de heer C. Van Elsen tot de Staatssecretaris voor Streekeconomie en voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting en tot de Staatssecretaris voor Leefmilieu over de bescherming van het natuurgebied de Most te Balen en de houding van de Regering ten aanzien van het verkavelingsverzoek.

De Voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer C. Van Elsen tot de Staatssecretaris voor Streekeconomie en voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting en tot de Staatssecretaris voor Leefmilieu over de bescherming van het natuurgebied de Most te Balen en de houding van de Regering ten aanzien van het verkavelingsverzoek.

De heer Van Elsen heeft het woord.

De heer C. Van Elsen (op het spreekgestoelte) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, Dames en Heren, ik zal mij beperken tot een korte uiteenzetting van het resumé van de toelichting die aan alle leden is overhandigd, zodanig dat ik mij kan beperken tot enkele vragen.

Mijn vraag om uitleg betreft het natuurgebied genaamd De Most te Balen in de Antwerpse Kempen.

De Most is een gebied gelegen in de oosthoek van de provincie Antwerpen. Het grenst aan de provincie Limburg.

Wellicht is het eerder toevallig dat dit gebied in de loop van de laatste eeuw tot een waar natuurdomein is uitgegroeid.

Oorspronkelijk was het onbewoonde heidegrond bezaaid met struikgewas en vennen. Dat was in het begin van de 19e eeuw. Rond 1835 is het leger begonnen met de ontginning en werden afwateringen en kanalen gegraven met als enige bedoeling de bevoorrading van manschappen en dieren.

In 1875 werd het domein verkocht aan een grootgrondbezitter en vanaf dat ogenblik werd het afgesloten voor de omwonende bevolking. Door vervreemdingen werd het bezit uitgebreid tot 239 ha.

In 1876 werd het kasteel opgericht met talrijke dreeven en vijvers en in de latere jaren werden woningen gebouwd.

Dit alles om u uit te leggen dat het slechts toevallig is geweest dat dit domein zo gegroeid is. Maar het is juist de hermetische afsluiting van dit domein die ertoe heeft bijgedragen om een specifiek ongerept Kempens karakter te blijven behouden en vooral dan op het gebied van fauna en flora. Ik heb in mijn uitgebreide nota geschreven dat er nog talrijke

zeldzame vogels er hun broedplaats vinden en kleinere roofdieren hun verblijfplaats.

De toestand is zo dat in 1973 in de gemeente Balen, op verzoek van de Cultuurraad voor de Kempen en met de medewerking van het laboratorium voor natuurbehoud van het Rijksuniversitair centrum van Antwerpen, een werkgroep voor leefmilieu werd opgericht belast met de inventarisatie van de natuurgebieden. Voor hen werd De Most het meest dankbare gebied. Zij hebben een wensenplan naar voren gebracht.

Dit wensenplan wil ik even onderstrepen. Het omvat zeven punten :

1. Behoud van het centrale gebied, het zogenaamde „bos” als natuurgebied met mogelijkheid van uitbreiding van dit reservaat: zeldzame vogels, planten en wild.
2. Het gebied afsluiten voor motorverkeer en wandelpaden met zit- en speelgelegenheden openstellen.
3. Akkerland en weiland met boerderijen gedeeltelijk herinrichten voor natuurrecreatie, zoals bedoeld in punt 2 en gedeeltelijk verhuren.
4. In één van de twee jachtwachtershuisjes een streekmuseum onderbrengen, met bij voorbeeld oude ambachten, oude landbouwwerktuigen.
5. Het kasteel ter beschikking stellen voor ontmoetingen, vergaderingen en conferenties voor jeugd, volwassenen, bejaarden en sportverenigingen. Huisvesten van cafetaria zoals bij voorbeeld in Bokrijk.
6. Enkele percelen bos van de Most die over de Steegse baan gelegen zijn, eventueel openbaar verkopen ter financiering van de aanpassingen in het kasteel en de hoeven.
7. Oprichting van een vereniging zonder winstoogmerk De Most voor beheer en controle.

Praktisch samen met dit wensenplan kwam het bericht dat het terrein zou worden te koop gesteld. De werkgroep drong dus aan bij het gemeentebestuur om tot de aankoop over te gaan. Waarschijnlijk ingevolge financiële moeilijkheden was dit onmogelijk voor het gemeentebestuur. Toen werd er zelfs naar het schijnt een beroep gedaan op de provincie, maar ook dit bleef zonder resultaat.

Er werd echter wel één resultaat bereikt, en dat is dat na de consultatie van het eerste gewestplan het terrein werd onttrokken aan de natuurrecreatiezone, en in het tweede gewestplan als natuurpark werd opgenomen.

Uit de bepalingen die in de uitleg van de gewestplannen worden gegeven kunnen we duidelijk opmaken dat het op dat ogenblik de bedoeling was van het gemeentebestuur om constructies toe te laten, en ik veronderstel zelfs in de meest brede zin van het woord. Men sprak onder andere in Balen over een woonpark.

Wij stellen daarentegen vast dat de natuurrecreatie, zoals in het gewestplan omschreven, volledig beant-

woordde aan de wensen van de bevolking van Balen en de werkgroep voor het leefmilieu.

Wij vernamen dat er op dit ogenblik plannen zouden bestaan om de Most in zijn geheel te verkopen aan een maatschappij, en dat het gemeentebestuur de verkaveling gunstig zou adviseren.

Wij menen echter dat een dergelijke bestemming voor dit natuurgebied niet alleen ongepast, maar zelfs onduidbaar is in deze tijd waar met zoveel nadruk gevraagd wordt om soortgelijke gebieden te beschermen. We vragen dan ook aan de Staatssecretaris om hiervoor de nodige maatregelen te nemen.

Om te eindigen : wij wensen een duidelijk antwoord van de Staatssecretaris op de volgende vragen:

1. Waarom werd in de periode van consultatie van de gewestplannen de bestemming van het natuurgebied de Most gewijzigd van natuurrecreatie in parkzone?
2. Welke is de houding van het Staatssecretariaat voor Ruimtelijke Ordening in verband met de verkavelingsaanvraag voor het natuurgebied de Most te Balen (Neet)?
3. Bestaan er eventueel andere bestemmingsplannen voor het genoemde gebied? Zal bij de opstelling hiervan rekening worden gehouden met het wensenplan van de werkgroep Leefmilieu en van een groot gedeelte van de bevolking van Balen (Neet)? (*Applaus op de banken van de Volksunie*)

De Voorzitter: Mevrouw Adriaensens heeft het woord.

Mevrouw J. Adriaensens (op het spreekgestoelte):

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Staatssecretaris, geachte Collega's, mijn voorganger op deze tribune heeft u de ongerustheid medegedeeld van een groot deel van de bevolking van Balen in verband met de mogelijkheid dat het 239 ha grote natuurgebied „De Most” zou verkaveld worden. Niet alleen de bevolking van Balen is ongerust; ook een flink deel van de andere Kempenaren en inwoners van Limburg.

Ik zou er uw aandacht op willen vestigen, dat niet alleen de toekomst van het betrokken gebied op het spel staat, maar de hele politiek van milieubescherming.

Dit prachtige natuurgebied is niet het enige in de Kempen en in Limburg; er zijn er nog talrijke andere. Een ondoordachte houding in deze aangelegenheid kan een sneeuwbaaleffect hebben. Een moedige politiek daarentegen zal vele geheime dromen alle grond ontnemen.

Er werd een wetgeving ontworpen die het gebruik van het grondgebied voor de toekomst ordent. In het kader van deze wetgeving is in gewestplannen voorzien. Voor de Kempen zijn er twee zulke plannen. Dat voor de streek Turnhout was reeds het voorwerp van een ministerieel besluit en is op het ogenblik aan een openbaar onderzoek onderworpen.

Dat voor het gebied Herentals-Mol is **“nog** niet ondergetekend.

De heer L. Dhoore, Staatssecretaris voor **Streek-economie** en voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting : Het zal één van deze dagen ondertekend worden.

Mevrouw J. Adriaensens: De diensten van Stedebouw houden nochtans reeds rekening met de voornaamste bepalingen ervan.

Het heet dat u momenteel onder druk staat, om de bestemming die uw diensten gaven aan het gebied „De Most” te wijzigen.

Ik zou met klem willen aandringen opdat aan geen enkele druk wordt toegegeven. Indien uw diensten aan het gebied de bestemming natuurrecreatie gaven dan had dit zijn reden. Immers alvorens vorm te krijgen zijn de gewestplannen het voorwerp geweest van brede consultaties. Het is dan ook logisch dat geen ingrijpende wijzigingen gebracht worden aan de plannen, alvorens het openbaar onderzoek ten einde is.

Dat onderzoek zal uitwijzen welke aanpassingen noodzakelijk zijn. Voor het ogenblik is het een „must”, dat onderzoek zo spoedig mogelijk aan de gang te brengen.

Mijnheer de Staatssecretaris, de Kempenaren eisen met steeds meer aandrang een toekomst: werk in eigen streek, een behoorlijk sociaal-economisch niveau, een aangepaste infrastructuur met de nodige nutsvoorzieningen. Dit vraagt industrialisatie, maar tevens valorisatie van de toeristische mogelijkheden. Gebieden als „De Most” kunnen daarbij een nuttige rol vervullen.

Met des te meer aandringen vraag ik het aan de gang brengen van het openbaar onderzoek over het Gewestplan Herentals-Mol, omdat in dit gebied nog meer natuurgebieden voorkomen. Ik noem er maar enkele. Retie : gebied langs de Nete; **Kasterlee** : Koningsbos; Mol : **Postel** en Rauw; Herentals : Bosbergen, Netevallei.

Het past hier de aandacht te vestigen op wat met het gebied de „Rode Del” te Arendonk is gebeurd, dat insgelijks in de betrokken streek gelegen is. Dit gebied, dat volgens de gewestplannen helemaal als beschermd natuurgebied werd erkend, werd door zijn oorspronkelijke eigenaar verkocht aan een Nederlands verkavelaar. Deze heeft het op korte tijd verkaveld in talrijke microparcelletjes. Het hele gebied is gevuld met weekeindverblijven. Al de bouwers zijn in overtreding van de wet op de ruimtelijke ordening. U kent daar de situatie, vermits u in deze zaak bent opgetreden. U weet dus ook, dat 95 % van de overtreders Nederlanders waren die daar kwamen doen wat in hun land verboden is. Het lot van de „Rode Del” kan ook dat van „De Most” worden, en dat willen we vermijden.

De ongebreidelde oprichting van weekendverblijven en villa’s kan van de Kempen een zielloos gebied

maken, waar het toerisme geen kans maakt en dus de toekomst van de Kempen versmoort.

Concreet gezien wensen wij met dit betoog te bereiken :

1. het onmiddellijk aan de gang brengen van de procedure tot openbaar onderzoek van het ontworpen gewestplan Herentals-Mol, wat betekent het nemen van een ministerieel besluit;
2. het vrijwaren van het gebied „De Most” als natuurrecreatiegebied;
3. beletten dat voor dit gebied **verkavelingsvergunningen** worden afgeleverd. Het algemeen belang moet de voorrang hebben boven het particulier belang;
4. het onderzoeken van de mogelijkheid het natuurgebied te laten verwerven door een openbaar bestuur ;
5. de erkenning, eventueel later, van dit domein als beschermd natuurgebied. (**Applaus op de socialistische banken**)

De Voorzitter: De heer Staatssecretaris Dhoore, die mede namens de heer Staatssecretaris Poma antwoordt, heeft het woord.

De heer Dhoore, Staatssecretaris voor **Streek-economie** en voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, (**op het spreekgestoelte**) : Mijnheer de Voorzitter, geachte Collega’s, het is niet altijd mogelijk zich een zeer precies idee te vormen omtrent de werkelijke waarde van een of ander open gebied, op het ogenblik dat het voorontwerp van gewestplan wordt opgemaakt.

Ik moge er het geachte lid op wijzen dat het eerste voorontwerp van gewestplan Herentals-Mol gebaseerd was op een welbepaalde voorstellingswijze en dat de inhoudelijke betekenis van elke zone min of meer was omschreven in de begeleidende nota bij dit voorontwerp.

Om eenvormigheid te verkrijgen in de **voorstellingswijze** en het planologisch statuut van elke zone, werd op 28 december 1972 een koninklijk besluit genomen houdende de vaststelling van de algemene planologische voorschriften en de legende.

De voorontwerpen van gewestplan werden dan ook aangepast om ze in overeenstemming te brengen met dit algemeen koninklijk besluit. Dit heeft enige aanpassingen van het eerste gedrukte voorontwerp voor gevolg gehad zodat het uittreksel van het aangepaste voorontwerp, dat enkele maanden geleden aan de gemeenten werd gezonden, in het kader van de laatste informatieronde enige verschillen kan vertonen. De bedoeling van deze laatste **informatieronde** was precies reacties en bemerkingen te verkrijgen alvorens het ontwerp bij ministerieel besluit vast te stellen. Naar aanleiding van de verschillende opmerkingen die geformuleerd werden ten opzichte van het gebied De Most, wordt nu een onderzoek ingesteld naar de wetenschappelijke waarde ervan als natuurgebied. Het voorontwerp gewestplan Herentals-Mol is momenteel in de laatste

fase alvorens het bij ministerieel besluit wordt vastgelegd wellicht nog einde maart 1975.

Ik heb zojuist, bij wijze van aanduiding, gezegd einde maart. Het spreekt vanzelf dat het misschien niet juist op die datum zal gebeuren, maar dit ligt zowat in de lijn van hetgeen wij bedoelen op dit ogenblik.

Momenteel wordt nagegaan of het niet aangewezen is dit gebied een verdere bescherming te geven, hetzij als natuurgebied (artikel 13, par. 4.3.1.), hetzij als natuurgebied met wetenschappelijke waarde, of als natuurreservaat (par. 4.3.2. van de algemene planologische voorschriften — Koninklijk Besluit van 28 december 1972).

Het is tevens het verlangen van het **Staatssecretariaat voor Leefmilieu** dit domein veilig te stellen als natuurgebied.

De belangrijkste stap in die richting, bestaat erin het domein planologisch onbeschikbaar te maken voor verkaveling.

Naar verluidt werd bij het gemeentebestuur van Balen een verkavelingsdossier ingediend voor het gebied De Most. In feite gaat het hier om een plan dat ertoe strekt een recreatiedomein met inbegrip van sportterreinen, speeltuinen, kinderboerderijen, restaurant, zwembad en weekenverblijven op te richten. Deze aanvraag werd pas ingediend bij het gemeentebestuur en is nog niet overgezonden aan de Provinciale Directie Stedebouw Antwerpen. Momenteel kan er derhalve geen uitspraak over deze aanvraag worden gedaan. Wel kan worden vastgesteld dat deze aanvraag niet strookt, noch met de bestemming als parkgebied, noch met die als natuurgebied.

Momenteel zijn geen andere plannen bekend in verband met de bestemming van voornoemd gebied. Het wensenplan van de werkgroep Leefmilieu gaat veel verder dan het veilig stellen van deze zone door middel van aanlegplannen waarin is voorzien in de wet op de Stedebouw en de Ruimtelijke Ordening. Gezien het hier een particulier domein betreft is het vooralsnog voorbarig om nu reeds een optie wat de verdere bestemming betreft, voorop te stellen. Het is inderdaad nog niet uitgemaakt of de Staat, of welke andere overheid ook, dit domein zal verwerven, — hetgeen uiteraard afhankelijk is van de beschikbare fondsen, — zodat over de beheersvorm die in aanmerking genomen kan worden nog geen beslissing genomen is.

De heer C. Van Elsen: Mijnheer de Staatssecretaris, u hebt gezegd dat dit het standpunt was van het Staatssecretariaat voor Leefmilieu, en dat het verkavelingsdossier in alle geval zou gebonden worden. Is dit ook het standpunt van het **Staatssecretariaat voor Ruimtelijke Ordening**?

De heer Dhoore: Ik meen duidelijk gezegd te hebben dat de verkavelingsaanvraag, die wij nog niet ontvangen hebben, in geen enkel geval strookt met de bestemming die op dit ogenblik niet door het

Staatssecretariaat voor Leefmilieu wordt gegeven, maar wel door het Staatssecretariaat voor **Streek-economie en Ruimtelijke Ordening en Huisvesting** aan deze zone, in het kader van het voorontwerp van gewestplan.

Ik heb er bijgevoegd dat wij op dit ogenblik overwegen de bestemming van het ontwerp-gewestplan, dat zeer binnenkort bij het Ministercomité zal worden ingediend, te wijzigen in de zin van meer bescherming hetzij als natuurgebied, hetzij als natuurgebied met wetenschappelijke waarde, of als natuurreservaat. Deze drie bestemmingen schakelen totaal een verkaveling uit.

Ik ben zeer duidelijk geweest. Of de bestemming blijft behouden óf ze wordt gewijzigd, zoals Mevr. Adriaensens heeft gezegd, in het kader van het ontwerp-gewestplan en na de officiële raadpleging van de instanties en van het publiek om dan enkele maanden later bij koninklijk besluit definitief te worden vastgelegd. De bestemming die aan dit gebied werd en wordt gegeven kan niet in overeenstemming worden gebracht met een verkaveling.

Ik kan me echter niet uitspreken over een **verkavelingsdossier** dat ik niet heb gekregen en waarover ik alleen telefonisch werd geraadpleegd. Het zou lichtzinnig zijn op dit ogenblik te beweren dat aan de verkavelingsaanvraag geen gunstig gevolg wordt verleend. Dat zou getuigen van een gebrek aan respect tegenover de te volgen procedure.

De Voorzitter: Het incident is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter: Dames en Heren, de volgende openbare vergadering heeft plaats op 18 maart 1975. Aan de orde zullen onder meer staan :

- verscheidene begrotingsontwerpen :
- eventueel in commissie afgehandelde ontwerpen of voorstellen van decreet en andere punten die zouden klaar zijn en door de Voorzitter en het Bureau aan de orde zullen worden gesteld.

Ook stel ik u voor het verder bepalen van agenda en uur voor de volgende openbare vergadering aan uw Voorzitter en aan het Bureau over te laten.

(Instemming)

Hiermede zijn wij aan het einde van onze werkzaamheden voor vandaag gekomen. De vergadering is gesloten.

De vergadering wordt gesloten te 18.08 uur.

VRAGEN (R.v.O. art. 51)

Schriftelijke vragen en antwoorden

Schriftelijke vragen werden ingediend door: de heren **E. De Facq**, **W. Kuijpers**, **L. Lindemans**, mevrouw **N. Maes**, de heren **F. Vandamme**, **M. Vanhaegendoren**.